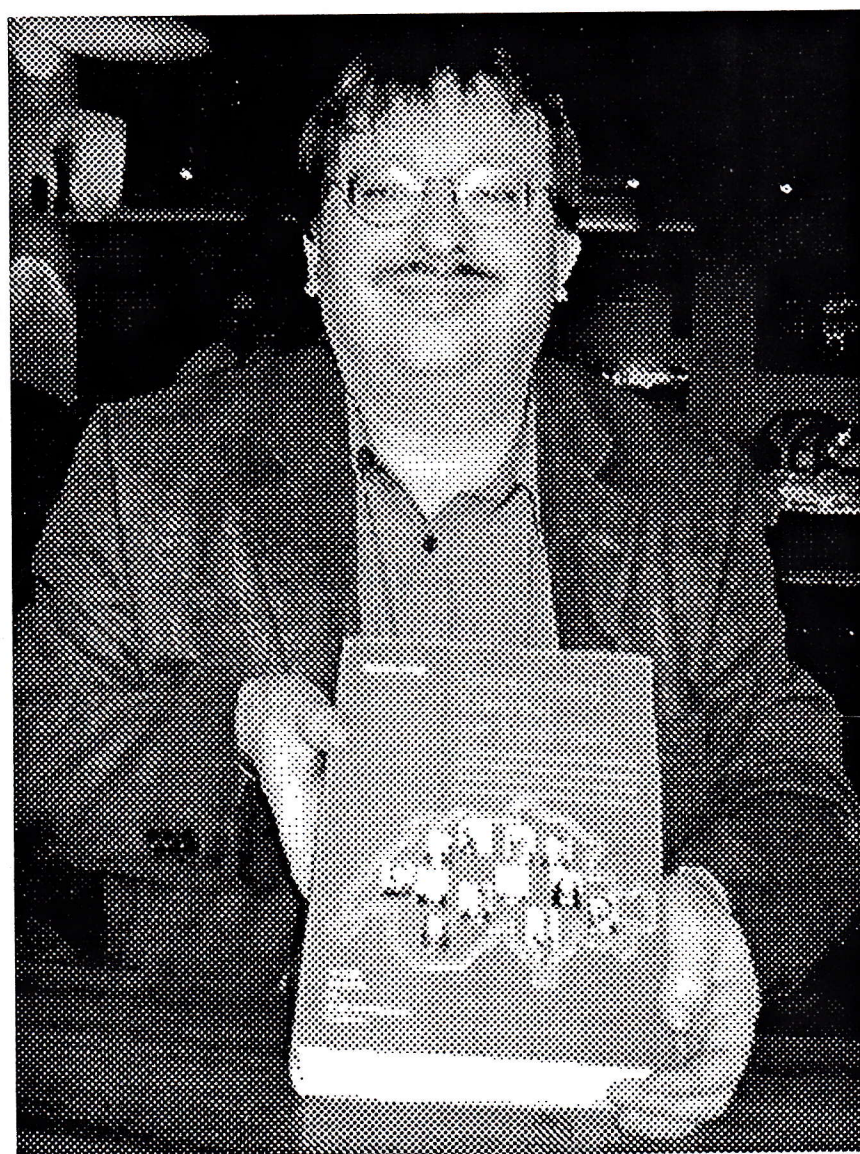

Svisa Esperanto-Societo

informas

jaro 2006, numero 1-a: januaro-februaro

Historia momento: Ekde nun mendeblas la enciklopedio pri *Universalaj lingvoj en Svislando*. Ĝia aŭtoro Andreas Künzli fiere montras unuan provekzempleron, kiun ĵus liveris la presejo Messeiller je la 25-a de januaro.

Rememorigilo

SES informas

Redakcio:

Claude Gacond, Poŝtfako 3034,
CDELI, Biblioteko de la Urbo,
2303 La Chaux-de-Fonds.

Retpoŝto: claude.gacond@ne.ch

Tel.: ĉe CDELI: 032 967 68 55,
hejme: 032 926 52 32

Fakso: ĉe CDELI: 032 967 68 29:
indiki: por Claude Gacond

Redaktaj kunlaborantoj:
Rolf Ernst, Nancy Fontannaz, Andy
Künzli, Richard Schneller.

SES informas

Redaktaj datlimoj

2006-2 : marto-majo : marte 1. Mencio de informoj ekde la 1-a de aprilo.

2006-3 : junio-aŭgusto : maje 15. Mencio de informoj ekde la 15-a de junio.

2006-4 : septembro-oktobro : aŭguste 15. Mencio de informoj ekde la 15-a de septembro.

2006-5: novembro-decembro: oktobre 15. Mencio de informoj ekde la 15-a de novembro.

2007-1: januaro-februaro : decembre 15. Mencio de informoj ekde la 15-a de januaro.

SES-estraro

Bruno Graf, prezidanto, Jurastrasse 23,
3063 Ittigen/Bern. Tel.: 031 921 44 59.
Retpoŝto: bgraf.o@bluewin.ch

Dietrich Weidmann, vicprezidanto,
PF 301, 8034 Zürich. Tel.: 044 251 50 25.
Retpoŝto: info@esperanto.ch

Mireille Grosjean, vic-prezidanto, Grand-
Rue 9, 2416 Les Brenets. Tel.: 032 932 18
88. Retpoŝto: mireille.grosjean@rpn.ch

Nicole Margot, sekretario, Chemin des Lys
4, 1010 Lausanne. Tel.: 021 653 14 67.
Retpoŝto: n.margot@bluewin.ch

Hans-Werner Grossmann, kasisto,
Esperanto-Servo, PF 262, 4132 Muttenz 1.
Tel.: 076 460 8992. Retpoŝto: esperanto-servo@bluewin.ch

Poŝta ĉekokonto

17-581908-4

Svisa Esperanto-Societo 2300 La Chaux-de-Fonds

Kotizoj al SES

kun ricevado de *SES informas*.

fr.10	Infanoj	ĝis 18 jaroj
fr. 20	Junuloj	de 19 ĝis 29 jaroj
fr. 35	Plenkreskuloj	ekde 30 jaroj
fr. 50	Paroj	"
fr. 70	Patronoj	"
fr. 25	nura abono al	<i>SES informas</i>

Svisa kalendaro

Informo de la kasisto : Koran dankon al ĉiuj, kiuj kotizis por la jaro 2006. Kiu ne jam pagis, tiu bonvolu fari tion baldaŭ. Kotiztabulo troviĝas sur la apuda kovrilpaĝo. Hans-Werner Grossmann.

Marte

- 1: Luzern: LES: Konversacia rondo.
- 1 : Wil: EKW: Ludoj kaj lingva ekzercado.
- 3/5 : JES : Vintra semajnfino en St. Anton.
- 4: Chaux-de-Fonds: CDELI: Kultura seminario.
- 7: Basel: ESB: Gässle, rendezuo 19h30.
- 18: Chaux-de-Fonds: CDELI: Didaktika sabato.
- 23: Basel: ESB: Prelego de Bruno Graf.

Aprile

- 1: Chaux-de-Fonds: CDELI: Kultura seminario.
- 5: Luzern: LES: ĉe ges-roj Rey.
- 5: Wil: EKW: Prelego de Stanislaw Pochanke.
- 27: Basel: ESB: Ludvespero.

Maje

- 3: Luzern: LES: Konversacia rondo.
- 3: Wil: EKW: Kunveno.
- 6: Chaux-de-Fonds: Ĝenerala Kunveno de SES & 50-jara jubileo de CDELI.
- 6-7: La Sagne: Kultura semajnfino.
- 15: Redakta datlimo de SES informas.
- 18 : Basel-Reinach: ESB: Invito ĉe B. Spalinger.
- 20: Chaux-de-Fonds: CDELI: Didaktika sabato.

Junie

- 7: Luzern: LES: ĉe ges-roj Rey.
- 7: Wil: EKW: Prelego de Bruno Graf.
- 22: Basel: ESB: Minigolfo.

Julie

- 5: Luzern: LES: Konversacia rondo.
- 5: Wil: EKW: Promenado al la nova turo de Wil.

29 ĝis 6-a de aŭgusto: Florenco: Universala Kongreso.

Aŭguste

- 10: Luzern: LES: Ekskurso.
- 13: Wil: EKW: Tuttaga ekskurso.
- 15: Redakta datlimo de SES informas.
- 27: Basel: ESB: Ekskurso.

Septembre

- 6: Luzern: LES: Konversacia rondo.
- 6: Wil: EKW: Kunveno.
- 27: Basel: ESB: Kunveno pri la ferioj.

Oktobre

- 4: Luzern: LES: ĉe ges-roj Rey.
- 7: Chaux-de-Fonds: CDELI: Kultura seminario.
- 15: Redakta datlimo de SES informas.
- 21: Chaux-de-Fonds: CDELI: Didaktika sabato.
- 28: Basel: ESB: Prelego de Hans-Peter Senn.

Novembre

- 4: Chaux-de-Fonds: CDELI: Kultura seminario.
- 8: Luzern: LES: Konversacia rondo.
- 8: Wil: EKW: Raporto pri la UK.
- 18: Chaux-de-Fonds: CDELI: Didaktika sabato.
- 23: Basel: ESB: Invito ĉe Hans-Peter Senn.

Decembre

- 2: Chaux-de-Fonds: CDELI: Kultura seminario.
- 6: Luzern: LES: ĉe ges-roj Rey.
- 6: Wil: EKW: Fondua vespero.

-oOo-

Vivo de SES

Ĝenerala Kunveno de SES kaj 50-jara jubileo de CDELI La Chaux-de-Fonds, Biblioteko de la Urbo Sabaton 6-an de majo 2006

Ĉiu rezervu la daton de la sabato 6-a de majo, dum kiu digne festiĝos la 50-jara jubileo de CDELI kaj la eldono de la enciklopedio *Universalaj lingvoj en Svislando* verkita de Andreas Künzli, kies kuneldonantoj estas Svisa Esperanto-Societo kaj CDELI kun la Biblioteko de la Urbo La Chaux-de-Fonds.

Horaro

9h00 : Malfermo de la CDELI-salono.

La bibliotekistino Martine Schneller respondos al la demandoj de la esperantistoj kaj vizitantoj de la modernigita biblioteko, ĉar paralele al nia esperanto-aranĝo okazos tago de la malfermitaj pordoj de la biblioteko por la publiko. Nancy Fontannaz servos la esperantistojn ĉe la akceptejo kaj aliaj kunlaborantoj de CDELI zorgos pri la libra kaj brokanta servoj, sensoifigos la alvenantojn, kaj gvidos la vizitojn al la libraro, arkivaro kaj koridora ekspozicieto de CDELI.

10h30 : En la aŭlo : Ĝenerala Jarkunveno de SES.

La tagordo kaj la raportoj aperos en la marta numero 2006-2 de *SES informas*. Laŭstatute membroj rajtas fari proponojn al la estraro. Por esti diskutata dum la jarkunveno propono estu subskribita de tri membroj kaj atingu la prezidanton unu monaton antaŭ la asembleo.

12h00 : Saluta spektakleto de la gelernantoj de La Grande Ourse.

12h30 : En la CDELI-salono : Aperitivo.

13h00 : Iro al la tura restoracio Citérama por la tagmanĝo.

13h15 : Komuna tagmanĝo.

Menuoj vianda kaj vegetarana je po Fr 23.- Verda salato, meleagraĵo aŭ ovaĵo, gratenita terpomaĵo, fazeoloj, glaciaĵo.

14h30 : Reveno al la biblioteko.

15h00 : En la aŭlo :

Jubilea ceremonio festanta la kvindekjariĝon de CDELI.

Parolantoj : La direktoro de la biblioteko Jacques-André Humair, Claude Gacond, Andreas Künzli, Tomasz Chmielik kaj reprezentantoj de la aŭtoritatoj kaj de esperanto-organizaĵoj. Tradukaj deĵorantoj : Mireille Grosjean kaj Luc Allemand.

Muziko : Akompanata de la fama itala pianisto Giuseppe Giusta el Cuneo, Jean-Thierry Von Büren kantos erojn de **Vintra Vojaĝo de Schubert** en la traduko de Mad Mevo/Stakian.

16h30 : Konkluda trinkado en la CDELI-salono.

17h30 : Fermo de la CDELI-salono.

Aliĝo

Ĉiu partoprenonto bonvolu sin anonci al Claude Gacond kiel eble plej frue per unu el la sekvaj rimedoj :

Letere al Claude Gacond, CDELI, CP 3034, 2303 La Chaux-de-Fonds.

Rete al claude.gacond@ne.ch.

Telefone al 032 967 68 55.

Ĉiu bonvolu klare indiki siajn nomon kaj adreson kaj la deziratan tagmanĝan menuon ĉu viandan, ĉu vegeteranan.

La sukceso mem de la ĉi supre menciita programo grandparte dependos de kiel eble plej frua alveno de la aliĝoj. Por la rezervo de la necesaj tabloj en la restoracio kaj la antaŭmendo de la menuoj ĉu vianda, ĉu vegetarana, por la pretigo de la listo de la partoprenantoj, por la mendo kaj instalado de la kunsidaj tabloj en la aŭlo, por la organizo de la aperitivo, ktp. nepre dezirindas, ke la aliĝoj alvenu kiel eble plej frue. Pri tio antaŭdankas Claude Gacond kaj ties kunlaborantoj.

Plilongigu vian restadon en esperantujo

Kial veturi al La Chaux-de-Fonds por nura sabata programo ? Tial ĉi sekve anonciĝas Kultura Semajnfino disvolviĝonta tuj poste en la vilaĝo La Sagne najbara al La Chaux-de-Fonds. Nepre profitu tiun ĉi okazon por plilongigi vian praktikadon de esperanto en certe tre agrabla etoso.

Kultura Semajnfino en la vilaĝo La Sagne

Hotelo Von Bergen

Sabaton 6-an kaj dimanĉon 7-an de majo

Sabata programo

18h04 : Trajna forveturo de La Chaux-de-Fonds al La Sagne.

18h18 : Alveno en La Sagne.

Por la aŭtomobilantoj parkaj ebloj proksime de la hotelo.

18h30 : Akcepto de la partoprenantoj en la hotelo Von Bergen.

19h00 : **Komuna vespermanĝo**. Prezo : Fr 20.-

Velura supo poreca, miks-salato, bov-lango, terpoma kaĉo kaj sezonaj legomoj aŭ spagetoj kun artiĝokoj, fruktokuko.

20h30 : **Claude Gacond rakontas pri la vivo en La Sagne meze de la dudeka jarcento. Kun lumbildoj. Kanta konkludo kun Marie-Louise Münger**, kiu lernis esperanton en la lernejo de La Sagne.

22h30: Bonan nokton!

Litaj ebloj: La Hotelo Von Bergen kutimas gastigi migrantojn en ĉambroj simplaj, kelkaj plurlitaj.

3 ĉambroj kun 1 geedza franceca lito: po Fr. 69.- individue aŭ geedze.

2 ĉambroj 2-litaj. Po Fr 49.- por persono.

2 ĉambroj kun geedza franceca lito + 3 litoj. Po Fr 39 por persono.

1 ĉambro kvarlita. Po Fr 39.- por persono.

Rezervo de la litoj laŭ la vica alveno de la aliĝoj.

Eblos ankaŭ tranokti en hoteloj de La Chaux-de-Fonds.

22h59 : Trajna forveturo de La Sagne al La Chaux-de-Fonds

23h13 : Alveno en La Chaux-de-Fonds.

Dimanĉa programo

08h00 : **Matenmaĝo**. Prezo Fr 9.-

08h04 : Trajna forveturo de La Chaux-de-Fonds al La Sagne.

08h18 : Alveno en La Sagne

09h00 : Pripensiga momento kun Marie-Louise Mûnger

10h00 : Paŭzo.

10h15 : Edmond Privat en Pollando : Prelego de Tomasz Chmielik kun prezento de retrobildoj.

11h00 : Kafumo.

11h15 : Ree en Pollando kun Edmond Privat kaj Tomasz Chmielik.

12h00 : Babilado aŭ promenadeto en la vilaĝo.

12h45 : Komuna tagmanĝo. Prezo : Fr 25.-

Celeria supo, miks-salato, porka rostaĵo kun karotoj kaj terpomoj aŭ Roehti kun fandfromaĝo, glaciaĵo.

14h00 : Organizo de aŭtomobila veturo al Tête de Ran por admiri la paŝtejojn kovritajn de florantaj jonkviloj.

16h30 : Konkludo de la semajnfino en la stacidomo de La Chaux-de-Fonds.

Aliĝo

Ĉiu partoprenonto bonvolu sin anonci al Claude Gacond kiel eble plej frue per unu el la sekvaj rimedoj :

Letere al Claude Gacond, CDELI, CP 3034, 2303 La Chaux-de-Fonds.

Rete al claude.gacond@ne.ch.

Telefone al 032 967 68 55.

Pro la eblo partopreni entute aŭ nur parte la aranĝon, ĉiu bonvolu klare indiki al kio li partoprenos: Ĉu vespermanĝo vianda aŭ vegetarana, ĉu tranokto (dezirata litkategorio), ĉu matenmanĝo, ĉu tagmanĝo vianda aŭ vegetarana, ĉu kuna migrado al la jonkviloj. Ankaŭ utilas la mencio : mi veturos trajne aŭ aŭtobobile.

La pagoj okazos surloke kaj estos petita partoprenkotizo de Fr 15.- por la kovrado de la organizaj kostoj (senkosta por infanoj, lernantoj kaj studentoj).

-oOo-

Universalaj Lingvoj en Svislando

Svisa enciklopedio planlingva

verkita de Andreas Künzli

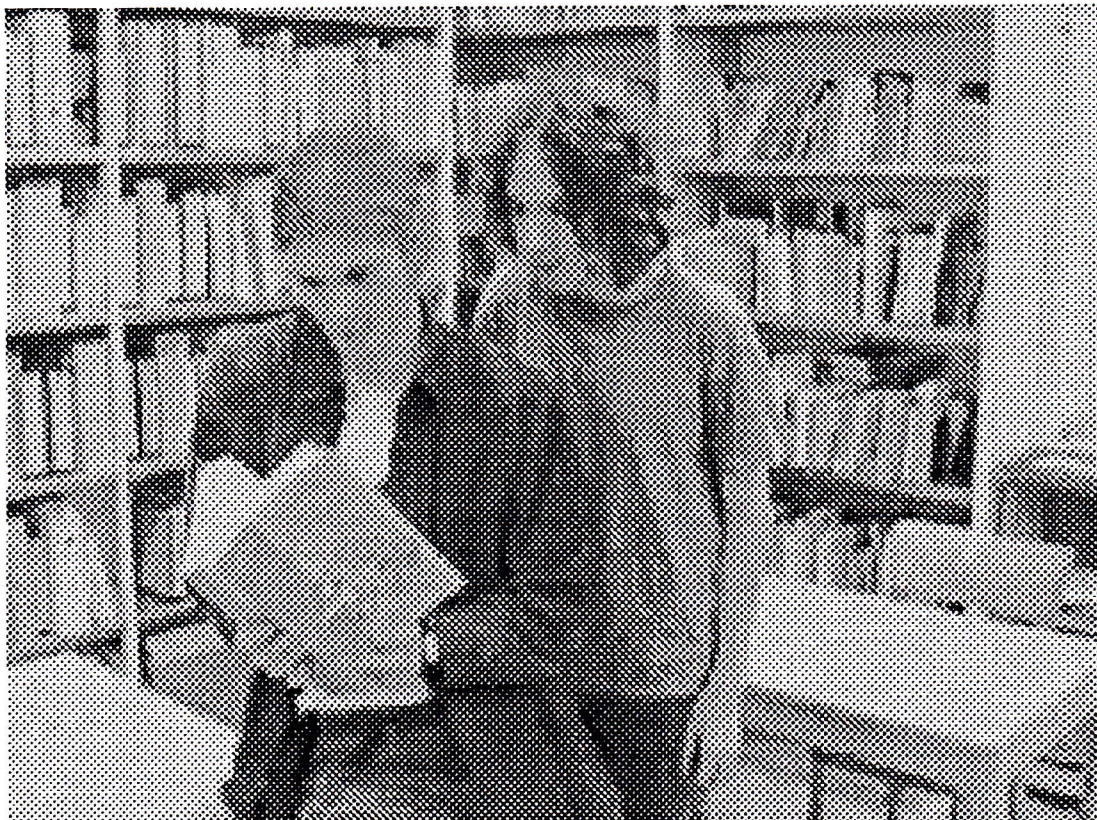

Foto César Henry

En la CDELI-salono la liceanoj Luc Allemand kaj César Henry konsultas la milpaĝan enciklopedion *Universalaj lingvoj en Svislando*.

Aldone al tiu ĉi bulteno vi trovas mendilon, kiu ebligas akiri tiun epokfaran milpaĝan libregon je la tre favora subskripcia prezo de po Fr 75.- por libro. Nepre profitu je tiu ĉi eblo por tuj mendi tiun ĉi enciklopedian verkon, kiu multon instruos al vi pri esperanto kaj planlingvistiko en Svislando. Kaj eĉ profitu mendi plurajn ekzempleroj, por fari donacon al esperanto-korespondantoj aŭ amikoj.

Avantaĝo por la SES-anoj

SES-membro ĝuos je plia rabato de Fr 20.- por 1 libro. Tiu ĉi rabato estos aŭtomate deprenita el la fakturita prezo.

Buĝeto

koncerne al la eldono de la svisa enciklopedio planlingva *Universalaj lingvoj en Svislando*

Aldone al tiu ĉi numero de *SES informas* vi trovas subskripcian mendilon al la milpaĝa verko de Andreas Künzli, kiu aĉeteblos normalpreze ekde la 1-a de majo. Espereble multaj profitos la okazon tuj subskripcie akiri tiun ĉi referencan libregon.

Ĉar la eldono de libro de tiu graveco ne estas ordinara afero, tial indas alporti klaran informadon pri ĝia buĝetado :

Presado de 500 vendotaj ekzempleroj laŭ la fakturo de la 17.01.2006 :	Fr 28'287.50
Presado de plusaj 100 ekzempleroj por la rilatoj :	Fr 679.13
500 skatoloj	ĉirkaŭ Fr 1'500.-
Pago de po Fr 10.- por libro el la 500 vendotaj al A. Künzli	Fr 5'000.-
Diversaĵoj :	ĉirkaŭ Fr 2'000.-
Sume :	Fr 37'466.63 = Fr 37'500

Sponsorado ĝisnuna :

SES :	Fr 5'000.-
Bibliothèque de la Ville de La Chaux-de-Fonds	Fr 5'000.-
Claude Gacond	Fr 5'000.-
CDELI (Claude Gacond)	Fr 5'000.-
Sume :	Fr 20'000.-

Restanta elspeza kapitalo : Fr 17'500.- garantiata elprunte seninterese de Claude Gacond.

Eble iuj esperantistoj aŭ grupoj ankaŭ volos alporti sian sponsoran helpon. Por esti listigita inter la sponsoroj la koncerna helpa financa kontribuo de minimume Fr 2'500.- devas esti anoncita al Claude Gacond almenaŭ ĝis la 10a de marto, dato de la ekspresado de la libro. Pli etaj donacoj ankaŭ estos bonvenaj kaj anoncataj en nia bulteno *SES informas*.

Disvendo

La disvendo okazos per la libroservo de CDELI. Adreso : CDELI, Bibliothèque de la Ville, Case postale 3034, CH-2303 La Chaux-de-Fonds, kies poŝta konto estas : 23-4660-1, Esperanto perkoresponde, CH-2301 La Chaux-de-Fonds. El ekterlando eblos pagi al la CDELI-konto ĉe UEA. El Francio eblos pagi per bankaj ĉekoj.

Vendoprezzo

Fr 90.- aŭ € 60.- plus sendokostoj.

La libroj estos liveritaj en skatolo utiligebla por poŝta sendo.

Normala libroserva rabato 30% ekde samtempa mendo de 3 ekzempleroj.

Subskripcia prezo valora ĝis la 1-a de majo : Fr 75.- aŭ € 50.- plus sendokostoj.

La SES-membroj ĝuos pri aldona rabato de Fr 20.- por 1 libro. Tiu ĉi rabato estos aŭtomate deprenita el la fakturita prezo.

Mendoadreso : CDELI, Bibliothèque de la Ville, Case postale 3034, CH-2303 La Chaux-de-Fonds.

Rezulto de la disvendo

Unua fazo : Per la frukto de la disvendo la unua celo estos la repago de la senintereza alprunto de Claude Gacond.

Dua fazo : Kiam ne restos plu ŝuldo, tiam per la frukto de la vendoj kreiĝos banka kapitalo kontrolata de CDELI kaj de bone difinita komitato, en kiu troviĝos Andreas Künzli. La celo de tiu kapitalo estos la eldoneblo de kompletiga volumo al la Svisa Antologio Planlingva.

Se ni povos kreskigi la nombron de la sponsoroj, tiam plirapidiĝos la alveno al la dua fazo. Tio kuraĝigu sponsoradon fare de esperantistoj kaj grupoj kaj de donacoj.

-oOo-

Donacoj

Donacoj en frankoj:

Al SES : Christiane Andreae-Lätt, Denge : 2 ; Sonia Béatrix-Koleva, Travers : 15 ; Claude Blanc, Renens : 35 ; Lucien Dahan, Genève : 65 ; Elisabeth Eisenegger, Zürich : 30 ; Jean-Jacques Lavanchy, La Tour-de-Peilz : 30 ; Marc Paccaud, Collombey-Le-Grand : 5 ; Parzival, Bienne : 5 ; André Sandoz, La Chaux-de-Fonds : 100 ; Lisette Testaz, Ollon : 25. Sume: 312.

Donacoj sekve al la SOS-helpopeto de la SES-prezidanto Bruno Graf pri la vizito de aŭstralia klaso (kanguruoj) al la esperanto-lernantoj de La Grande

Ourse (ursoj) : Françoise Badoux, Lausanne: 50, P. M Charrière, F-Massongy: 35; Eduard Muster, Ecublens: 10. Sume: 95.

Patronoj 2006 : Charlotte Blanc Maillard, Vevey ; Tazio & Teresita Carlevaro, Bellinzona ; Anne-Marie Johannot, La Tour-de-Peilz ; Jean-Jacques Lavanchy, La Tour-de-Peilz.

Nome de SES la kasisto Hans-Werner Grossmann dankas la registritajn donacintojn pro ties malavareco.

-oOo-

Tutsvisa aktiveco

Sabata Kultura Seminario ĉe CDELI

Sub la aŭspicio de SES, UEA kaj ILEI

Aldone al la didaktikaj studsabatoj okazantaj en CDELI la 3-an sabaton de la monato, kies celo estas la studo mem de esperanto, sentiĝis pli kaj pli la neceso de kultura seminario, kies celo ne estas la studo mem de la lingvo, sed kleriĝo koncerne al la historio kaj al la literaturo de esperanto. Tiu kultura seminario disvolviĝas la unuan sabaton de la monato kaj la partoprenintoj al 15 tiaj sabatoj estos rekompencitaj per ricevo de atestilo.

Unua studtemo : la zamenhofa homaranismo

Pro la centjariĝo de la zamenhofa *Deklaracio de homarano* la temon hilelismo-homaranismo pritraktis la unuaj seminariaj sabatoj. 27 partoprenantoj ĉeestis la 5-an de novembro la prelegadon de André Cherpillod pri *Hillel la saĝulo, lia vivo, lia instruo kaj la zamenhofa hilelismo*.

Kaj la 3-an de decembro la sabata seminario grupigis 10 studemulojn, kiuj ricevis la didaktikan dokumenton *Homaranismo* de L.L. Zamenhof, kiu estas ĉapitro de la *Didaktika Antologio* nun redaktata de Claude Gacond. Kaj Andreas Künzli tre interese prelegis pri la cirkonstancoj, kiuj influis la penson de L.L. Zamenho.

La sekva seminaria sabato de la 4-a de februaro ne povis okazi pro la transformoj de la biblioteko, kiuj malebligis eniron al la CDELI-salono. Tial la konkludo de la studo pri la zamenhofa homaranismo okazos la sabaton 4an de marto. Finlegiĝos tekstoj de Zamenhof kaj malfermiĝos ĝenerala diskuto pri liaj ideoj. Kaj ĉar la zamenhofa homaranismo videble influis la penson de multaj esperantistoj, estos interese malkovri tiun ĉi influon en la religia sinteno de Edmond Privat. Al tiu seminaria kunveno de la sabato 4a de marto jam aliĝis 7 partoprenantoj. Ankoraŭ eblas aliĝi. Tiurilate la necesaj informoj troviĝas en la rubriko CDELI.

La partoprenantoj sin pretigu al la seminaria kunveno legante la ĉi sekvan raporton de Andreas Künzli kaj ne forgesu kunpreni la dokumenton pri la homaranismo de L.L. Zamenhof, kiun ankaŭ ricevos nepartoprenintoj al la decembra renkonto, kiuj aliĝos al la renkonto de la 4-a de marto.

De hilelismo al homaranismo

ĉe L. L. Zamenhof.

Resume pri ĉefaj klarigoj dum la kurso pri hilelismo / homaranismo de la 3-a de decembro 2005 en CDELI, La Chaux-de-Fonds (parto I)

De Andreas Künzli

En 1906 L.L. Zamenhof (1859-1917) elpaŝis en esperantujo publike kun ideo, kiu mirigis kaj ekscitis parton de la tiamaj esperantistaro. Temas pri la diskuto ĉirkaŭ la doktrino de la hilelismo-homaranismo, kiu ne nur dominis la enhavon de la revuo *Ruslanda Esperantisto* (Sankt-Peterburgo), en kiu la hilelisma teksto aperis, sed kiu radiis internacien. La sorto de tiu ideo, sen kiu la esperantismo de Zamenhof ne estus tute komprenebla, estis poste apostrofita per 'La ideologia dramo de LLZ' (Gaston Waringhien en *Senacieca Revuo* 81/1953).

La hilelismo-homaranismo fakte formis la kulminon de la idealismaj imagoj de Zamenhof. Ĉi tiu teorio prezentis fortan soci(politik)an-religian akcenton, kaj ĝia kerno estis serĉata en la specifa judeco de Zamenhof kaj en ties ideo solvi la judan problemon, precipe en la Ruslanda Imperio (kie fortiĝis tradicia kontraŭ-judismo kaj eksplodis kontraŭjudaj pogromoj¹), en la heterogeneco de la etna, religia kaj lingva situacio en Ruslando kaj en la kritiko pri aŭ reago al la tiamaj universalismaj strebadoj diverstipaj (precipe cionismo).

Zamenhof konsideris, ke la etnaj, lingvaj kaj religiaj diferencoj de la homaro estas la ĉefaj kaŭzoj de ĉia malpaco inter la popoloj, kiuj povus esti solvitaj fakte nur per la hilelismo-homaranismo (kaj kompreneble per la lingvo Esperanto). Zamenhof revis, ke la antagonismoj etnaj, lingvaj kaj religiaj malaperos kaj ke ili estos anstataŭitaj de pli altnivelaj 'neŭtralaj' etikaj rilat-principoj kiel solvo por la homaro. Tial li sugestis la 'neŭtrale-homan' lingvon, la 'neŭtrale-homan' religion kaj ankaŭ 'neŭtralan' geografian-politikan terminologion. Ĉe Zamenhof 'neŭtrala' signifis supozeble la sumon de la altaj etikaj valoroj, kiuj estas komunaj al ĉiuj homoj de la tero (kaj ankritaj en la humanismo).

Hilelismo 1901

Kun sia hilelisma teorio (la ideo ek-estis ĉirkaŭ la jaro 1896) Zamenhof elpaŝis publike unuafoje en 1901. Tiam li publikigis sub la pseŭdonimo Homo Sum tekston (aŭ alvokon), kiun li prezentis al kelkaj judoj, inter alie al la cionistoj de Varsovio kaj – inter la esperantistoj – al A.S. Kofman en Odeso, al kiu li mesaĝis en majo 1901 siajn motivojn por la kreo de la hilelismo. En la antaŭparolo al ĉi tiu hilel-

ismo Zamenhof aŭdacis kritiki la politikan cionismon (pri kiu li dubis, ke ĝi solvos la judan problemon) kaj komenti la tradicie propagandatajn kaj kredatajn mitojn pri la juda popolo, kiujn li konsideris kiel sofismojn, falsojn kaj memtrompojn. Samtempe li analizis la fazojn de malrapida morto de popolo kaj klarigis, kial la judoj ne povas konvertiĝi al kristanismo.²

Rigarde al la antaŭvideblaj kritikoj, Zamenhof atentigis en la hilelisma teksto de 1901, ke hilelismo ne signifas novan religion, ĉar ĝi estis formulita jam antaŭ 2000 jaroj de rabeno Hillel.³ La hilelismo estus do nur „*praktika kaj konkreta efektiviĝo de tiu religio*“, krome hilelismo ne estus ia sekto, sed ĝi prezentus nur pure teozofian religion, „*kiu jam de longe estas konfesata en animo de ĉiuj inteligentaj reprezentantoj de ĉiuj popoloj kaj eklezioj kaj al kiu la Hilelismo donas nur varman konkretan formon, por ke tiu ĉi religio povu esti vivkapabla*“. Zamenhof estis certa, ke „*al ĉi tiu religio kun pura konscienco povas aliĝi ĉiu morala homo, en kiu ajn religio li estus edukita*“, kaj „*al tiu ĉi religio povas kuraĝe aliĝi ankaŭ tiu, kiu principe neas ĉian religion*.“ Fine Zamenhof skribis, ke „*Hilelismo estas sendube la sola religio de estonteco, religio, kiu pli aŭ malpli frue elpuŝos kaj per si anstataŭos ĉiujn ekzistantajn, arbitre elpensitajn religiojn. Bazita ne sur iaj arbitre elpensitaj dogmoj kaj fantazioj, ne sur iaj provizore superregemaj doktrinoj aŭ humoroj de homamaso, ne sur homa*

malklereco, sed sole sur koro kaj racio homa, subordigita ĉie kaj ĉiam al la samaj leĝoj. (...) Tiu ĉi religio egale taŭgos por plej sovaĝa afrikano kaj por plej klera eŭropano. (...)“.

Zamenhof klopodis pruvi, ke „*Hilelismo estas la plej reala, plej rapida, plej facila kaj samtempe plej altspirita solvo de la juda problemo*“. Finfine Zamenhof estis konvinkita, ke „*per Hilelismo finiĝos la granda historia misio de la juda popolo*“, sed li firme kredis ankaŭ, ke hilelismo povus esti solvo ne nur de la juda problemo, sed ke ĝi estas samtempe „*granda fenomeno komunhoma*“. Jen la misio de L.L. Zamenhof, kies hilelismo formis la precedencon kaj ponton al Esperanto kaj la esperantismo.

La lingva demando

En ĉi tiun hilelisman Zamenhof inkludis ankaŭ la lingvan demandon, en kiu li vidis necesa la starigon de „*komuna neŭtrala diserva lingvo por ĉiuj hilelistaj temploj*“. Do oni vidas, ke neeviteble estas pritraktata en la hilelismo ankaŭ la grava rolo de la lingvo, kiu por Zamenhof estis „*la plej sankta propraĵo de homo; en ĝi li pensas, ĝojas kaj malĝojas, kun ĝi estas ligita lia memkonscio, kaj sekve ankaŭ lia individua ekzisto*.“ Zamenhof montris sin konvinkita, ke „*se ne estus diferenco inter lingvoj, ne estus ankaŭ diversaj popoloj. (...)*“ Do laŭ Zamenhof lingvo kaj popolo ne estas apartigeblaj unu de la alia.

Kofman opiniis, ke ne estas bona ideo inkluzivi la lingvan demandon

en la hilelismon. Reage al tiu opini-
esprimo, Zamenhof respondis al
Kofman jene:

„Kara sinjoro! Ne fininte ankoraŭ
la legadon de mia broŝuro, vi
esprimis al mi vian ĝojon pri tio, ke
mi ‘elĵetis la demandon de lingvo’;
tial mi prezentas al mi kiel mal-
agrabla vi kredeble estis surprizita,
kiam vi en la dua parto de la broŝuro
tamen trovis tiun demandon! Post
multa ŝanceligado mi tamen enprenis
la demandon de la lingvo, ĉar mi
konvinkiĝis, ke hilelismo sen la lingvo
neniel povus ekzisti, ĝi havus nenium
sencon kaj prezentus nur falsan, ne-
vivipovan kompromison. Tiel longe
kiel la hebreoj ne havos lingvon kaj
estos devigataj en la praktiko ludi la
rolon de ‘rusoj’, ‘poloj’, ktp. – ili
ĉiam estos malestimataj kaj la hebrea
demando neniam estos solvita.“
(O.V., p. 322).

**Samletere Zamenhof ekskludis la
eblon, ke la hilelismo povus esti
danĝera por Esperanto kaj pravigis
la reciprokan fruktodonecon de
neŭtrala lingvo kaj hilelismo tiel:**

„Ne timu tamen, ke la projekto de
hilelismo kun lingvo neŭtrala estos
danĝera por Esperanto! Ho ne, ho ne!
Mi estas certa, ke se vi bone pri-
pensos la aferon, vi venos al la
konvinko, ke ambaŭ demandoj estas
tre malvaste kaj nedisigeble ligitaj
inter si. Tiel same kiel la hilelismo ne
povos ekzisti sen lingvo neŭtrala, tiel
same la ideo de lingvo neŭtrala
neniam povos vere efektiviĝi sen
hilelismo!“ (O.V., p. 323).

Samtempe Zamenhof ekklarigis
sian kernan konvinkon, kiu projekcias
la elformiĝon de t.n. ‘neŭtrala
popolo’ :

„Jes, mi estas profunde konvinkita,
ke nek solvo de la hebrea demando,
nek enradikiĝo de lingvo neŭtrala
estos iam ebla sen hilelismo, t.e. sen
kreo de neŭtrala popolo“.

Ĉi tiuj konvinkoj akompanis kaj
okupis Zamenhofon dum ties tuta
vivo, alprenante iom post iom
universalan karakteron, t.e. liberig-
ante sin de la koncentriĝo je la juda
demando kaj alprenante trajtojn de
tuteca ideologio kun fokuso al la tuta
homaro (de hilelismo al homaran-
ismo).

Bulonjo 1905

En publikaj internaciaj Esperanto-
medioj la hilelismaj simptomoj de
Zamenhof emfaziĝis dum lia patosa
parolado okaze de la inaŭguro de la
unua universala kongreso de
Esperanto en Boulogne-sur-Mer
(Francio) en aŭgusto 1905. Lament-
ante pri la miljara malamo kaj batal-
ado inter la gentoj kaj sincere ĝojante,
ke en Bulonjo „kunvenis ne Francoj
kun Angloj, ne Rusoj kun Poloj, sed
homoj kun homoj“, la humanisto el
Varsovio esprimis sian esperon, ke
per la lingvo Esperanto la momento
por nova komenco de la kuniĝo de la
apartigataj kaj malunuigitaj popoloj
alvenis. Dum unuflanke eblis publike
diri frazon kiel la ĵus cititan, ankoraŭ
tro frue estis la tempo por eldiri kiel
„Kristanoj, hebreoj aŭ mahometanoj;
ni ĉiuj de Di’ estas filoj“.⁴ Tiu ĉi peco

aperis en lia 'Preĝo sub la verda standardo', sed la francaj kongres-organizantoj malrekomendis aŭ eĉ malpermesis al li diri ĝin publike. Oni ne forgesu, ke oni vivis en tempo, kie regis 'malhela' antisemitismo en Eŭropo (ekzemple la Dreyfus-skandalo en Francio) kaj kie la pri-religiaj disputoj en Francio, kiuj ege ekscitis la publikon, ĵus finiĝis per la leĝo pri separo inter eklezio kaj ŝtato.

Hilelismo 1906

Kuraĝigita de la bulonja sukceso, Zamenhof decidis komuniki al la esperantista mondo siajn konvinkojn en la formo de la *Dogmoj de Hilelismo*. Tio okazis anonime kaj kiel supre dirite en la periodaĵo *Ruslanda Esperantisto*, en januaro 1906. La publikigon konsentis akcepti A. Asnes, la redaktoro de la periodaĵo.

Zamenhof difinis la homaranismon kiel esprimon de la strebado al absoluta justeco kaj egaleco inter la popoloj kaj religioj. Li ankaŭ klarigis, kio hilelismo NE estas:

„La Hilelismo estas instruo, kiu, ne deŝirante la homon de lia natura patrujo, nek de lia lingvo, nek de lia religio, donas al li la eblon eviti ĉian malverecon kaj kontraŭparolojn en siaj nacia-religiaj principoj kaj komunikiĝadi kun homoj de ĉiuj lingvoj kaj religioj sur fundamento neŭtrala-homa, sur principoj de reciproka frateco, egaleco kaj justeco“. (*Ruslanda Esperantisto*, 1/1906, p. 5).

Elirante de tiu principo, la aŭtoro de la *Dogmoj* formulis la deziratan

humanisman-utopian celon kiel finan celon de la hilelismo, kiu kulminas en la elformiĝo de la 'neŭtrale-homa' popolo:

„La Hilelistoj esperas, ke per la konstanta reciproka komunikiĝado sur la bazo de neŭtrala lingvo kaj neŭtralaj religiaj principoj kaj moroj la homoj iam kunfandiĝos en unu neŭtrale-homan popolon, sed tio-ĉi fariĝados iom post iom, nerimarkate kaj sen ia rompad“. (*Ruslanda Esperantisto* samloke)⁵

La hilelisma-homaranisma instruo de Zamenhof estis parte miskomprenata. Pro tio la legantoj estis atentigitaj, ke la *Dogmoj* de Hilelismo ne estas la sama afero kiel Esperanto aŭ la esperantismo (kiel ĝi estis difinita en 1905⁶).

La principajn enkondukajn klarigojn sekvis la efektiva *Deklaracio de Hilelisto*, kiu postlasas la impreson de imitita kristana kredokonfeso. Ĝi konsistas el 12 dogmoj kaj el unu aldonaĵo. Laŭ la hilelismo, hilelisto komprenas sin kiel homo en si mem, por kiu ekzistas nur „*idealoj pure homaj*“ (sed ne unuflanke naciaj kaj religiaj) (§1). Hilelisto kredas, ke ĉiuj popoloj estas egalaj kaj konsideras, ke ĉiu homo estas taksebla nur laŭ ties persona valoro kaj agoj, sed ne laŭ lia (nacia aŭ religia) deveno (§2). La hilelisto kredas, ke „*ĉiu lando apartenas ne al tiu aŭ alia gento, sed plene egalrajte al ĉiuj ĝiaj loĝantoj*“, do la lando devas esti je la dispono al ĉiuj, kiuj vivas en tiu lando, sendepende de nacieco aŭ religia kredo (§3). En tiu kunteksto Zamenhof klopodis distingi la nociojn *popolo*,

gento, lando, patrujo, regno, nacio, regnanaro, landanaro, ktp. kaj sugestis, ke ĉiu ŝtata kreaĵo, anstataŭ esti nomata laŭ la nomo de unuopa popolo aŭ nacio, portu 'neŭtralan' nomon. Laŭ tiu modelo Ruslando do nomiĝu Peterburgregno, Francio nomiĝu Parizregno, Polujo nomiĝu Varsovilando, ktp. Li montris sin konvinkita, ke tiu solvo signife malpliigus la nacian ŝovinismon. Al Zamenhof tre plaĉis tiel nomataj neŭtralaj landnomoj kiel Svisujo, Belgujo, Aŭstrujo, Kanado, Meksiko, Peruo, Alĝerio, kiujn li konsideris kiel modelojn por la nomigo de regnoj aŭ ŝtatoj. (§5). Koncerne la uzadon de lingvoj Zamenhof rekomendis, ke private en familio ĉiu homo parolu kian lingvon aŭ dialekton li volas kaj konfesu kian religion li volas, „sed en komuniĝado kun homoj de alia deveno li devas, kiom ĝi estas ebla, uzadi lingvon neŭtrale-homan kaj vivi laŭ la principoj de religio neŭtrale-homa“. Ĉiun provon altrudi unu lingvon al aliaj homoj Zamenhof rigardis „kiel barbarecon“. (§4). Zamenhof ja agnoskis la diversecon kaj la ekzistorajton de la gentoj kaj nacioj, sed aliflanke li komprenis la mondan loĝantaron kiel tutecon kvazaŭ sennaciecan (§8, 9).

La hilelismo mem enhavas ankaŭ tre konkretan religian aŭ teozofian akcenton. Nome kiel plej altan ŝtupon de la homa kunvivado la hilelismo agnoskas forton de pli alta grado, nome Dion. Sub la nomo 'Dio' la hilelismo „komprenas tiun al mi nekompreneblan plej altan Forton, kiu regas la mondon kaj kies esencon mi

havas la rajton klarigi al mi tiel, kiel diktas al mi mia saĝo kaj koro“. (§10). Por la praktikado de la hilelistaj metodoj Zamenhof antaŭvidis specialajn templojn, kiuj devus ekzisti en ĉiu urbo, kaj en kiuj la moroj kaj festoj neŭtrale-homaj devas esti elaborataj (§11).

Kompreneble Zamenhof konsciis pri la problemeco de sia hilelismo. Por eviti miskomprenojn, en la februara numero de *Ruslanda Esperantisto* li publikigis gravan Aldonon al la Dogmoj de Hilelismo. En ĝi Zamenhof komunikis, ke la „publikigitaj 'Dogmoj' havas signifon nur principan“, do provizoran. Ilia definitiva redaktado estos fiksita nur poste. Kaj samloke Zamenhof sugestis, ke la hilelismo prefere portu la titolon homaranismo, kiu pli precize esprimas la tutan esencon de la ideo. Krome li skribis, ke la rondetoj hilelistaj havus „karakteron ne religian, sed pure societatan kaj servas por liberaj amikaj interparoladoj pri ĉiuj eblaj temoj (...)“.

En la marta numero de *Ruslanda Esperantisto* la redaktoro A. Asnes raportis, ke la ideo de la hilelismo trovis grandan intereson ĉe la esperantistoj kaj ke multaj Esperanto-adeptoj proklamis sian aliĝon al la teorio. En Varsovio estis eĉ fondita hilelista grupo. Ankaŭ el eksterlando anoncis sin kelkaj simpatiantoj. Kiel Zamenhof cetere konfirmis, la neŭtrala lingvo Esperanto estis agnoskita ankaŭ de la hilelistoj, la adeptoj de la hilelismo.

En ĉi tiu kadro ne estas nia tasko fari detalegan analizon de la enhavo

kaj eventuala signifo de la hilelismo-homaranismo aŭ pritaksi ĝin el filozofia-teologia vidpunkto. Apud la demando pri ĝia efektivigeblo aperas maksimume la ideo kompari ĝin kun aliaj religi-filozofiaj tendencoj. Oni povus menci ekzemple la 'Homaran Religion' de la pozitivistoj Auguste Comte (1798-1857), la religian instruon de Baha'ullah (1817-1892) kaj la ideojn de la framasonismo. Sed estas dubinde, ĉu Zamenhof staris sub la rekta influo de tiuj teorioj, kvankam li montris simpatian al bahaismo kaj framasonismo. Multe pli li baziĝis je la historiaj spertoj de la juda (hebrea) popolo, al kiu li mem apartenis, kaj ĉerpis el sia iama aktiveco por la cionismo, kiun li forlasis favore al la evoluado de propra savinstruo por la tuta homaro.⁷

Dume eblas konkludi jene: La alternativa, avangarda kaj emancipiĝema, fakte revolucia karaktero de la dogmoj de hilelismo estas nepretervidebla. Senkonsidere al la naivaj aŭ utopiaj elementoj, kiuj karakterizas la dogmojn de hilelismo, la aŭtoro de tiu doktrino devas esti konsiderata kiel grava kaj kuraĝa pioniro en la historio de la spirithistoriaj kaj idealismaj ideoj kaj sur la kampo de la emancipismaj kaj homar-unuigaj strebadoj, kiuj faris gravan kontribuon al la modernaj homaj rajtoj kaj al la neŭtralisma penso. Se aldone oni ankoraŭ adekvate pritaksas la lingvon Esperanto kiel genian kreaĵon de unusola homo, de modesta, malriĉa kaj mistikema judo el orienta Eŭropo, necesas esprimi la senton de profunda estimo antaŭ L.L. Zamenhof pro ties

supereco. Oni povas nur bedaŭri, ke liaj ideoj estas ĝis nun ne sufiĉe respektataj aŭ eĉ ignorataj de granda parto de la homaro.

(Daŭrigota. En la venonta fojo estos priskribitaj la reagoj al hilelismo-homaranismo de diversaj flankoj kaj kiel Zamenhof reagis al tiuj kritikoj).

Piednotoj:

¹ La kontraŭ-judismo respektive antisemitismo, sed ankaŭ rasismo kaj panslavismo en Ruslando havas longan tradicion kaj konas tre subtilajn formojn aŭ nuancojn. Periodoj de toleremo kaj de pli malpli forta diskriminacio al judoj alternis unu la alian, depende de la reĝimo de diversaj caroj kaj depende de la aktuala sociekonomia situacio. En Ruslando oni kredis, ke la 'malhela' juda forto intrigas kaj konspiras kontraŭ la Cara Imperio. Kiam fine de la 18a jarcento la teritorio de Pollando-Litovio estis dividita inter Ruslando (oriento), Prusujo (okcidento) kaj Aŭstro-Hungarujo (suda), la Ruslanda Imperio heredis la judan popolon (preskaŭ miliono da homoj), kiu subite loĝis ĉe la okcidenta periferio de Ruslando. En 1804, sub caro Aleksandro I. (1801-25), estis starigita speciala loĝzonego por la judoj, kiu etendiĝis de Kurlando trans la teritorioj litova, pola, blankrusa, ukraina ĝis Krimeo, kaj kiun la judoj ne rajtis forlasi (ĉi tiu loĝ-zono estis likvidita nur en 1917). La publikigo de la lingvo Esperanto koincidis kun la reĝimo de la iom 'liberala' caro Aleksandro II. (1855-81). Kiam Aleksandro II. estis murdita en 1881 en Sankt-Peterburgo, oni trovis inter la revoluciuloj ankaŭ judinon. Sub la nova 'reakcia' caro Aleksandro III. (1881-94) kaj precipe sub ties ege kontraŭjudaj politikistoj Pobedonoscev, Ignat'ev kaj aliaj, judoj estis konsiderataj kiel detruantoj de la 'natura ordo' kaj

sekve ili devis elteni pli kaj pli grandan diskriminacion. Ĉi tiu ĝenerala malamo kulminis post 1881 en la eksplodo de pogromoj kontraŭ ili en multaj urboj de la Ruslanda Imperio, precipe en la speciala loĝ-zono, sed ankaŭ en Moskvo kaj aliloke. Ĉi tiuj pogromoj ripetigis en la jaroj 1903-06 (PIV difinas la rusan vorton pogromo kiel „amasbuĉadon kaj elrabadon de judoj, registare instigita aŭ aprobita“). Verŝajne tiuj pogromoj fontis en iu psikologie klarigebla historio de nejudoj kontraŭ judoj, ĉar nejudoj kredis, ke ili estas iel-tiel minacataj de judoj aŭ troviĝas en (ekonomia kaj socia) malavantaĝo kompare kun ili. Efektive multaj judoj aŭ havis bonajn postenojn en la ŝtata administracio aŭ kiel sendependaj entreprenistoj, plenumante ĉu intelektan profesion en urboj aŭ laborante ekzemple kiel estroj de restoracioj en la kamparo, kie ili rajtis vendi brandon. En la psiko de multaj kristanoj rolis, krom la tradiciaj kontraŭjudaj argumentoj sur religia bazo kaj la sento de religia superstiĉo (kiel la kredo, ke judoj faris ritualajn murdojn al kristanoj, ktp.), evidente ankaŭ ĵaluzo al judoj kaj frustracio pri la propra malfavora situacio. Apud la akriĝanta ekonomia konkurenco novaj fenomenoj en la 19a jarcento estis la kreskanta etnapolitika naciismo sur ĉiuj flankoj (rusa, pola, ukraina, ktp.) kaj la socia emancipiĝo de la judoj mem, kiuj pli kaj pli konsciis pri sia malfacila sorto, sed ankaŭ pri sia valoro kiel komercistoj kaj intelektuloj (pri tio la ruslandaj politikistoj estis bone konsciaj). Ideologie influata flanke de la kontraŭjuda gazetaro (kiu estis parte apogata de ŝtataj aŭtoritatoj), en la plebo aŭ popolaĉo troviĝis iuj, kiuj sentis sin provokataj fiagadi konkrete per pogromoj kontraŭ la judoj. La ruslandaj aŭtoritatoj, eĉ ankoraŭ sub la lasta caro Nikolao II. (1894-1917), kiu estis konsiderata kiel tre febla, ofte toleris tiujn krimagadojn, des pli se ili estis efektivig-

itaj de anonimaj sovaĝuloj parte ebriaj. La loka polico tamen klopodis haltigi la ekscesojn, kiuj eksplodis en centoj da urboj kaj vilaĝoj kaj kiuj kaŭzis konsiderindan damaĝon materian kun multaj vunditoj aŭ eĉ mortintoj. (Pri la pogromoj en Pollando kaj Ruslando Zamenhof raportis en siaj ruslingvaj artikoloj por la gazeto *Razsvet*, en siaj famaj leteroj al Borovko kaj Michaux kaj en sia kongresa alparolado en Ĝenevo en 1906). Do sub tiu neeltenebla premo centmiloj da timigitaj judoj elmigris en tiu epoko el Ruslando ĉefe al Usono kaj Palestino, kio estis la sola alternativo al la restado kaj asimilado en maltrankvila Ruslando, kies aŭtoritatoj ne povis garantii la protekton de la judoj. (Indas legi la dek- /respektive tri-/voluman *Mondan Historion de la juda popolo* de Dubnov, en kiu la situacio de la judoj kaj la pogromoj en tiama Ruslando estas tre detale kaj impresive priskribita.)

² Opinianta, ke la judoj estas inter si ligitaj nur per religio (kaj ke ĝi ne estas nacio en etna senco kiel cionismo asertis), kaj ke la nocioj ‘juda popolo’ kaj ‘juda patriotismo’ estus bazitaj sur miskompreno kaj sur konfuzaĵo de nocioj, Zamenhof resumis la tragediecon de la judoj per jenaj vortoj: „Kio do ni estas? Estante disigitaj grupoj, ligitaj inter si nur per komuneco de religio, en nacia rilato jam delonge ni ne faras unuecan judan popolon. Kristaniĝi laŭ niaj naturaj lingvoj kaj laŭ loĝlokoj en novaj apartaj popoloj ni havas neniajn ŝancojn, kaj enverŝiĝi en ĉirkaŭantajn popolojn, pro nacie-ekskluziva spirito de nia religio, ni ne havas eblecon. Do, en nacia rilato ni estas kondamnitaj al eterna pendado inter ĉielo kaj tero, kaj en tio ĉi konsistas la tuta tragedieco de nia stato.“ Tial Zamenhof opiniis, ke „panjudista nacieco, kaj sekve cionismo, elvokita de ĝi, kiel *natura* idealo ĉe ni ne ekzistas kaj ne devas ekzisti.“ Cionismon li konsideris

„bona el utilisma vidpunkto, t.e. ĝi povas esti bona kiel maniero por ĉesigi la suferojn de niaj fratoj.“ Kiel solvon de la juda demando Zamenhof sugestis al la judoj la „ĉesigon de la ekzistado de la hebrea religio, t.e. ne de ĝia spirito, sed nur de ĝia ekstera formo.“ Zamenhof observis, ke la ekstera hebrea religio enhavas absolute nenion aparte idealan, ke ĝi ne staras pli alte ol la aliaj nunaj religioj kaj ke ĝi estas eĉ iom kaduka, ĉar ĝi neniom esprimas la religiajn konvinkojn de la judoj, kiuj vidas en tiu religio nur malplenan sonon kaj ofte eĉ hontas pri ĝi. Laŭ li la hebrea religio estis fantomo sen signifo. Ĉar la judoj ne volas deklari sin senkonfesia kaj ankaŭ neniel povas alpreni kristanisman, ili estas devigataj krei novan religion, absolute puran kaj alireblan al ĉiu. Cetere per la frazo „Judoj ne estas kreitaj el alia karno kaj sango, ol aliaj popoloj“, Zamenhof esprimis esencan pridubon de la ekskluziveco de la judoj.

³ Temas pri Hillel la Babilonano, kiu naskiĝis verŝajne -80 aŭ -70 a.Kr., kiu alvenis de Babilonio en ĉ. -60 aŭ -50 kaj mortis en +10. Laŭ tiuj datoj lia vivo koincidis do kun la regado de Herodo la Granda kaj kompreneble kun tiu de Jesuo el Nazareto. Pri la biografio de Hillel mem ne estas multo konata. Hillel diris: Agu kun aliaj tiel, kiel vi volus, ke aliaj agu kun vi, kaj faru nek videble, nek kaŝite tiajn agojn, pri kiuj via interna voĉo diras al vi, ke ili ne plaĉas al Dio.

⁴ En tiu frazo oni kredas malkovri la influon flanke de la ekumenisma ideo.

⁵ Interesa estas jena paralelo: En la 19a jarcento la caroj de Ruslando imagis al si la solvon de la 'juda problemo' per la proklamita politiko de la integriĝo (aŭ asimiliĝo) de la judoj en la ruslanda (respektive ruslingva) civilizo, kun la espero, ke la juda demando solviĝos per si

mem, t.e. ke la judoj *kunfandiĝos* kun la kristanoj en Ruslando kaj per tio finfine malaperos el la historio.

⁶ vd. Privat, E.: Historio de la lingvo Esperanto, ĉapitro pri la Bulonja Deklaracio.

⁷ Al la pogromoj kaj ĝenerale al la kontraŭ-judisma sinteno en la 19a jarcento en Ruslando aperis inter judaj aktivuloj diversaj politikaj-filozofiaj reagoj rilate la solvon de la juda demando.

Ekzemple la politiko de la *integriĝo, asimilado*: Parto de la judoj, precipe la urba intelektularo, celis integriĝon, enradikiĝon, asimiladon al la ilin ĉirkaŭantaj ŝtataj kaj sociaj kondiĉoj. En kelkaj kazoj tio ankaŭ signifis kristanan baptiĝon. La familio Zamenhof, kiu vivis en la Ruslanda Imperio, apartenis al tiu kategorio: la patro Mordeĥaj-Marko, naskita en 1837, estis instruisto-cenzuristo, la filo Lejzer-Ludoviko trapasis la kutiman profesian kleriĝon kaj mem povis studi medicinon en Moskvo (1879-81), ktp. En la familio Zamenhof oni uzadis la rusan lingvon, Lejzer (Eliezer) Zamenhof elektis laŭ tiama kutimo ankaŭ la kristanan nomon Ludwik. La integriĝo kaj lojaleco estis rekompencitaj de la ŝtato per garantio de profesia kariero ekzemple en ŝtataj instancoj (precipe en la tempo de Aleksandro II.). La konsekvenco estis, ke unuflanke judoj estis alligitaj al la ŝtata sistemo kaj submetitaj al la rusiga politiko, ĝuante portempe diversajn sociajn avantaĝojn.

La politiko de klerigo kaj raciigo, la *Haskalao*, kiu furoris inter 1770 kaj 1880, estis la specifa juda movado el la epoko de la raci(onal)ismo, celante la kleriĝon de la judoj surbaze de Talmudo kaj la hebrea (ne la jida) lingvo. La patro de la Haskalao nomiĝis Moses Mendelssohn (1726-1789), signifaj verkistoj de Haskalao estis Ŝolem Aleĥem (1859-

1916) kaj Izĥok Lejb Perc (1851-1915), en Ruslando Mordeĥai Aaron Guenzburg (1795-1846). La ortodoksaj judoj luktis kontraŭ la Haskalao. En okcidenta Eŭropo Haskalao finiĝis per la asimiliĝo de la judoj, en Rusio kontraŭ-judismo kaj antisemitismo ĝin ĉesigis. Evidente la patro de L.L. Zamenhof estis influita de la Haskalao, celante la integriĝon en la kulturo, en kiu oni vivas.

Emancipiĝo / ekesto de judaj movadoj liberigaj: *Sionismo/cionismo/elmigrado*: Temas pri (la plej konata) juda nacia movado, kiu ekestis en la dua duono de la 19a jarcento sekve al la fortiĝo de la simptomoj de naciismo kaj kontraŭ-judismo/antisemitismo (en la formo de pogromoj precipe ekde 1881). La celo de la cionismo estis starigi propran judan ŝtaton (Ciono) kaj reheimigi la judojn en ties historian hejmlandon. La nocio estis kreita de Nathan Birnbaum en 1890. La cionismo ekestis inter la judoj de la eŭropa diasporo. Ĝiaj radikoj estas trovablaj en la Biblio (Genezo 12,3, komenco de la popolo Izraelo). Post kiam la unuaj ruslandaj judoj migris ekde 1882 al Palestino, la cionisto Theodor Herzl (1860-1904) publikigis sian faman libron *La Juda Ŝtato* (1896) kaj faris tiun movadon internacie atentata kaj rekonata. Antaŭ la okupiĝo pri Esperanto ankaŭ L.L. Zamenhof partoprenis la diskuton pri cionismo, fondante en Varsovio la unuan cirkon de la movado Ĥibat-Cion, kaj laboris por la reformo de la jida lingvo. L.L. Zamenhof esprimiĝis ne nur kontraŭ la asimilado de la judaro en Ruslando kaj, kritikante la politikon de la cionismo, kiu pledis por la elmigrado de la judoj al Palestino, Zamenhof favoris kiel solvon de la juda demando la elmigradon de la judoj al 'neŭtrala' teritorio, kiu ankoraŭ apartenas al neniuj. Tia teritorio laŭ li ekzistis rande de Usono, en maldense loĝata zono, kie la rifuĝintoj povus trankvile koncentriĝi kaj kie ili fariĝus *mondci-*

tanoj. Kiel konate Zamenhof por si mem ne realigis la opcion de elmigrado. Palestinon li konsideris netaŭga kiel novan hejmlandon por la judoj, ĉar ĝi ŝajnis al li tro primitiva lando. Due ĝi tiam apartenis al Turkujo kaj estis dominata de „sangavidaj fanatikuloj“, kaj nelaste li estis konvinkita, ke pro tio ke kristanoj kaj mahometanoj ĝin same pretendas, aperos novaj konfliktoj kun la judoj. Kompreneble Zamenhof, kiu mortis en 1917, ne povis antaŭvidi la politikan evoluon, ke la Osmana Imperio disfalis kun la unua mondmilito, ke angloj poste administros Palestinon kaj ke en 1948, post la senekzempla holokaŭsto en Eŭropo, estos fondita la ŝtato Israelo.

La aŭtoro de la '*aŭto-emancipiĝo*', Leon Pinsker (1821-1891), konsideris la ĝisnunan vojon de la juda emancipiĝo kiel fiaskitan kaj postulis la emancipiĝon de la judoj en formo de propra nacio, kiu laŭ li povus efektiviĝi nur ekster la eŭropa kontinento (eble en Sudameriko aŭ en Palestino). Estas interese konstati, ke la granda ondo de judaj elmigrintoj (ĉ. 2 milionoj) elmigris ekde 1881 el Ruslando al *Nordameriko*.

Por la teorio de la *aŭtonomismo* (Simon Dubnov, 1860-1941) kiel bazo por la nacia vivo de popolo servis la spirita kaj kultura aŭtonomio: „En ĉiu ŝtato, la popolkomunumo devus unuiĝi, laŭ programo de aŭtonomismo, al centra organo de memregado, kaj tiuj unuiĝoj devus siaflanke konsistigi mondunuiĝon, kiu organizus en ĉiuj lokoj nacian kongreson kaj reprezentus la tutan judaron.“ Ĉar la problemo de la judoj estis, ke ili ne posedas propran teritorion, Dubnov celis la agnoskon de la judoj kiel oficialan nacian malplimulton kun efektiva protekto en la koncerna lando, kie ili vivas. Krome li kredis, ke la judoj reprezentas pli altan ŝtupon de la naciismo, ĉar kiel plej maljuna nacio de la mondo ili jam venkis la fruan ŝtupon de la

teritoria naciismo, konservante sian nacieron dum jarcentoj en la diasporo (koncerne la „pli altan ŝtupon“ malkovrebblas tre simila pozicio de la judoj respektive la hilelistoj en la zamenhofa hilelismo). Post la unua mondmilito, ekzemple en la nova ŝtato Pollando kaj en la baltaj landoj, la judoj efektive ricevis la oficialan statuson kiel nacia malplimulto.

Aliaj tendencoj: La *bundistoj* postulis la agnoskon de la jida lingvo por la judoj, same kiel la poloj parolas pole aŭ la ukrainoj ukraïne. Ĉi tiun postulon la *socialista* movado rifuzis. La *universalismo* kredis en la solvon de la problemoj kun universala karaktero, la *mesiismo* propagandis la surteran Reĝolandon de Dio kaj la socialan progreson. La *patriotismo* postulis la lojalecon al sia patrujo (por komparo: „Hilelisto estas tute ne kosmopolita, ĉar hilelisto restas fidela al sia patrujo, kondiĉe ke en tiu patrujo, ĉiuj samnaciaĵoj havu la samajn rajtojn,“ ktp.). Kontraŭe al *naciismo*, kiu tre furoris en la vivotempo de Zamenhof, la *kosmopolitismo* baziĝis je la kredo, ke la homoj estas la civitanoj de la tero, devas konsideri (ami) sin reciproke kiel fratoj kaj havas la rajton vivi ĉie (ankaŭ ĉe Zamenhof aperis tiaj vizioj).

La *liberalismo* predikis la emancipiĝon de ĉiaj tradiciaj dogmoj el la feŭdismo, absolutismo kaj totalismo, kies celoj estas pravigi la malliberecon de la homoj. En la centro de la liberalisma koncepto staras la individuo, kiu devas havi la kiel eble plej vastan personan liberecon kaj respondecon.

Estas interese, ke paralelojn al tiuj diversaj tendencoj kaj filozofiaj konceptoj oni kredas trovi aŭ trovas en la hilelismo-homaranismo aŭ en la ĝenerala pensado de Zamenhof.

Sen hezito oni povas enkadrigi la hilelism-homaranism de Zamenhof inter la menciitaj filozofiaj-politikaj tendencoj

de la 19a kaj frua 20a jarcentoj. Kvankam la hilelismo-homaranismo de Zamenhof en la realeco apenaŭ trovis adeptojn, tiu teorio postlasis spurojn en la esperantismo (sed ne eksplicite aŭ senpere en ĝia oficiala difino de 1905), kiu estis adoptita kaj estas praktikata de multegaj homoj en plej diversaj landoj de la mondo.

Baza literaturo priĉema (en Esperanto)

- 1901: Gomo Sum: Projekt reŝenija evreiskago voprosa. (broŝuro).
- 1906: (anonima): Dogmoj de Hilelismo. En: Ruslanda Esperantisto (Sankt-Peterburgo), n-roj 1-3.
- 1912 kaj 1927: Privat, E.: Historio de la lingvo Esperanto.
- 1913 (majo): (Zamenhof, L.L.): Deklaracio pri Homaranismo. Varsovio /Madrido.
- 1923: Privat E.: Vivo de Zamenhof.
- 1929: Dietterle, J. (Red.): Originala Verkaro de L.L. Zamenhof, Leipzig. (vd. precipe p. 312-345.
- 1953: Waringhien, G.: La ideologia dramo de L.L. Zamenhof. En: Sennacieca Revuo. Paris.
- 1965: Van Kleef, C.: La Homaranismo de D-ro L.L. Zamenhof. Historia enketo pri la naskiĝo kaj evoluo de la Zamenhofa Homaranismo. Agen.
- 1969: Holzhaus, A.: Doktoro kaj Lingvo Esperanto, Helsinki.
- 1972: Holzhaus, A. (Trad.): L.L. Zamenhof. Hilelismo. Projekto pri solvo de la hebrea demando. Helsinki.
- 1978: Maimon, N.Z.: La kaŝita vivo de Zamenhof. Tokyo.
- 1987-: Ludovikito (t.e. Kanti, I., red.): iam kompletigota plena verkaro de l.l. zamenhof.
- 1991: Künzli, Andy E.: D-ro L.L. Zamenhof estis „Ruslanda hebreo“. En: Franca Esperantisto. Revue française d'espéranto, novembro 1991, p. 318-319. Paris.
- 2000: Gorecka, H., Korĵenkov, A.: Esperanto en Ruslando. Historia skizo. Jekaterinburg. Serio Scio, vol. 4.
- 2005: Cherpillod, A.: Hillel la Saĝulo. Courgenard.
- 2005: Korĵenkov, A.: Historio de Esperanto. Kaliningrad. (vd. precipe p. 5-14). Serio Scio, vol. 5.

Germanlingvaj verkoj:

- 1925-29: Dubnov, S.: Weltgeschichte des jüdischen Volkes (von den Uranfängen bis zur Gegenwart). In 10 Bänden. Berlin.

- 1990: Haumann, H.: Geschichte der Ostjuden.
- 1990: Battenberg, F.: Das europäische Zeitalter der Juden. 2 Bde. Darmstadt.
- 1991: Künzli, A.: Interlinguistik und Esperanto im Zarenreich und in der Sowjetunion (Geschichte, Organisation, Ideologie, linguistische und literarische Aspekte). Lizentiatsarbeit der Philosophischen Fakultät I der Universität Zürich. Zürich/Kriens/Luzern 1991 (nepublikigita).
- 2002: Brenner, M.: Geschichte des Zionismus. München.
- 2003: Lex, M.: Kleine Geschichte des Antisemitismus. München.

Fontoj kaj tekstoj troveblaj en interreto:

Pri la historio de hilelismo de N.Z. Maimon:
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr54/historio.html> (unua parto)
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr55/hilelismo.html> (dua parto)
Teksto de la hilelismo el la jaro 1901
http://homarano.narod.ru/Windows/hilel_e.htm
 (en Esperanto)

<http://www.esperanto.mv.ru/Hilelismo/index.html>
 (originalo en la rusa lingvo)
teksto Dogmoj de Hilelismo (1906) aperintaj en Ruslanda Esperantisto
<http://mylab.ike.tottori-u.ac.jp/~mijosxi/eo/~homar/HILEL1.TKS>
La cionista periodo en la vivo de Zamenhof de N. Z. Maimon
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr34/cionista.html> (unua parto)
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr35/cionista.html> (dua parto)
Hilelismo de Josef MEISL elgermanigis N. Z. Maimon
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr54/hilelismo.html>
Intervjuo kun d-ro Zamenhof (fino) de R. I. Harris, elangligis N. Z. Maimon
<http://donh.best.vwh.net/Esperanto/Literaturo/Revuoj/nlr/nlr64/zamenhof.html>
 Deklaracio pri Esperantismo
<http://esperantio.narod.ru/lingve/dok/bulon.htm>

-oOo-

CDELI

Centro de Dokumentado kaj
 Esploro pri la Lingvo Internacia
 Biblioteko de la Urbo, Progrès 33, CP 3034,
 2303 La Chaux-de-Fonds.

Tel. : 032 967 68 55.

Retadresoĵ : martine.schneller@ne.ch
claude.gacond@ne.ch
nancy.fontannaz@ne.ch
monika.molnar@ne.ch

Atentu pri la venontaj stud-aranĝoj !

Didaktikaj stud-sabatoj

Marte 18, maje 20, oktobre 21,
 novembre 18. Ili okazas principe la 3-
 an sabaton de la monato en neferia

periodo helpe al ĉiuj esperantolern-
 antoj : tutkomencantoj, komencantoj
 kaj progresantoj.

Kultura sabata seminario

Marte 4, aprile 1, oktobre 7,
 novembre 4, decembre 2. La celo de
 tiu seminario, kiu disvolviĝas sub la
 aŭspicio de SES, ILEI kaj UEA, ne
 estas la studo mem de la lingvo, sed
 kleriĝo koncerne al la historio kaj al
 la literaturo de esperanto. Ĝi okazas
 principe la unuan sabaton de la
 monato en neferia periodo.

Horaro de ambaŭ aranĝoj

10 h 00: Malfermo de la CDELI-
 salono kun eblo aĉeti librojn kaj babili
 kafumante.

10 h 45: **Oficiala malfermo**, formiĝo
 de la stud-rondoj.

11 h 00: 1-a studperiodo.

11 h 45: paŭzo.

12 h 00: 2-a studperiodo.

12 h 45: Paŭzo por komuna tagmanĝo en najbara restoracio.

14 h 15: 3-a stud-periodo.

15 h 00: teuma paŭzo.

15 h 15: 4-a stud-periodo.

16 h 00: Konkluda kunveno.

16 h 15: Teumo, librovendo.

17 h 00: Oficiala fermo.

Aliĝo: Por faciligi la organizon de la studaj kaj seminariaj sabatoj ĉiu bonvolu nepre antaŭanonci sian partoprenon al Claude Gacond almenaŭ ĝis la tago antaŭ la koncerna aranĝo je la 16h00 ĉu skribe: Claude Gacond, CDELI, Biblioteko de la Urbo, CP 3024, 2303 La Chaux-de-Fonds, ĉu rete: claude.gacond@ne.ch ĉu telefone: CDELI: 032 967 68 55, (hejme 032 926 52 32).

Partoprenkotizo: Por minimuma kovro de la elspezoj la partoprenkotizo estas po Fr. 15.- por partopreno en la stud-sabato kaj po Fr. 20.- por partopreno en la sabata seminario. (Lerneĵano, studento, metilernanto kaj JES-ano senpage). Kiu ne antaŭanoncis sian partoprenon, tiu pagas pluse Fr 5.-.

Statistika raporto pri la jaroj 2003-2005

Didaktikaj studsabatoj

(Nombro de partoprenantoj kun la instruantoj kaj ties mencio)

Instruantoj : CG : Claude Gacond, MM : Monika Molnar, NF : Nancy Fontannaz, SK : Stefano Keller.

Jaro 2003

15 marto : 20. CG+MM+SK.

24 majo : 21. Instruis Ed Borsboom.

15 novembro : 17. CG+MM+SK.

Jaro 2004

17 januaro 2004: 11. CG+SK.

20 marto: 12. CG+SK.

15 majo: 17. CG+SK.

20 novembro: 16. CG+MM+NF.

Jaro 2005

22 januaro :18. CG+MM+NF.

19 Februaro : 18. CG+MM+SK.

19 Marto : 20. CG+MM+NF.

21 Majo : 14. CG+MM+NF.

18 Junie : 13. CG+MM.

19 Novembro : 15. CG+MM+NF.

Sabata seminario

5 novembro : 27. Prelegis André Cherpillod.

3 decembro : 10. Instruis Claude Gacond kaj Andreas Künzli.

-oOo-

KCE

Kultura Centro Esperantista

Strato Postiers 27, Poŝtfako 311

2301 La Chaux-de-Fonds

Tel. & Fakso : 032 926 74 07

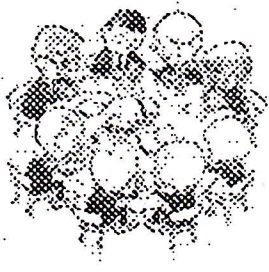
kce@esperantio.net

Raportoj kaj programo

aperas en la ĵurnalo

Heroldo de Esperanto

-oOo-

Loka vivo

Averto : Por la **marta-maja numero 2006-2** de *SES informas*, kiu dissendiĝos fine de marto la redakta datlimo estas je la 1-a de marto. Informantoj pri la loka vivo bonvolu tuj havigi siajn raportojn ĝis tiu dato al Claude Gacond, Poŝtfako 3034, CDELI, Biblioteko de la Urbo, 2303 La Chaux-de-Fonds. Retpoŝto : claude.gacond@ne.ch .

Basel

Esperanto-Societo Basel

PF 103, 4005 Basel, Tel.: 0049 76 214 57 12
Kunvenoj : 20 h 00 en la kelo de la malantaŭa domo, Riehenring 129.

Kunvenoj

Februare 23 : Prelego pri Orienta Germanio far Nicole Béroud-Focke.

Marte 7 : Gässle, 19h30 sub la arkadoj de la Kunstmuseum.

23: Prelego de Bruno Graf: Kiel prezenti esperanton dum la angla regas?

Aprile 27: Ludvespero.

Maje 6: Ĝenerala kunveno de SES kaj 50-jara jubileo de CDELI en La Chaux-de-Fonds.

18 : Invito ĉe Berthe Spalinger en Reinach je la 19h00.

Junie 22 : Minigolfo en la Grün '80, 19h00 apud la restoracio.

Aŭguste 27 : Ekskurso.

Septembre 28 : Ni rakontas pri la ferioj.

Oktobre 28 : Hans-Peter Senn prelegos pri « Agave-regiono » en Portugalio.

Novembre 23 : Invito ĉe Hans-Peter Senn. Programo 2007.

Decembre : Zamenhofa festo.

Jarraporto

Januare okazis nia ĝenerala jarkunveno. En februaro ni admiris la belegajn lumbildojn de Hans-Peter Senn pri Kreto. Ludante "Scrabble" ni agrable pasigis la monatan kunvenon martan. En aprilo la surprizo estis la filmo de François Randin pri « Lekantino », 80-jara esperantistino vizitinta la UK-on en Pekino. Tre agrable ni pasigis kiel kutime nian majan kunvenon sur la teraso de Berthe Spalinger en Reinach, kie ni kunmanĝis kaj babilis. Kaj sur Grün 80 ni pasigis la junian kunvenon kun milda vetero kaj bona etoso. Aŭguste Hans-Peter Senn pretigis ekskurson kaj viziton al vinmuzeo en Tegerfelden. Septembre ni agrable rakledumis ĉe la familio Focke. En

oktobro ĉiuj rakontis pri siaj ferioj kaj ni ekplanadis la zamenhofan feston. Novembre pretiĝis nova jarprogramo. Kaj agrable finiĝis la jaro kun bela zamenhofa festo kaj la jubileado de la cent-jariĝo de nia esperanto-societo. Ni komencis kun aperitiva tagmanĝo, sekvis vizito al la kristnaska foiro. Post kafumado kaj kantado kun Paul Scherer ni aŭdis interesan omaĝon de Andy Künzli pri la vivo de ESB. Bongusta vespermanĝo kaj koncerto bele konkludis tiun festan tagon, kiun partoprenis 30 personoj. La bel-aspekta bulteno *Sud-Rejna Kuriero* redaktata de André Grossmann instigas al kunlaboro kun la grupo Mulhouse-Esperanto.

Nicole Béroud-Focke.

Bern

Esperanto-Societo Bern

Prezidanto : Daniel Ruchti, Moos, 3763 Därstetten. Tel.: 079.312.41.44 kaj Landgarbenstr. 18, 3052 Zollikofen.

Sekretario: Ueli Haenni, Praktischer Arzt, Kreuzmatte, Kreuzstr. 2, 3052 Zollikofen. Tel.: 031 911 23 22 kaj Linckweg 2, 3052 Zollikofen. Tel.: 031.911.64.72.

Genève

Esperanto-Grupo „La Stelo“

Case postale 188, 1211 GENÈVE 20

Espéranto-infos : Tel. : 022 740 04 45

Monata kunveno ĉiun unuan mardon de la monato (krom julie kaj aŭguste) en la stacidomo de Cornavin, kajo 1, Salle des conférences 2, je la 20 h 00.

Lausanne

Laŭzana Esperanto-Societo

Case postale 246, 1000 Lausanne 22

Tel: 021 657 14 56

<esperanto@isuisse.com>

<<http://www.esperanto.ch/Lausanne>>

Kunvenoj : Stacidomo, 1-a etaĝo, ĉiun unuan lundon de la monato je la 20 h 00.

Luzern

Lucerna Esperanto-Societo

Adligenstr. 1/49, 6020 Emmenbrücke

Tel.: 041 280 46 12.

Kunvenejoj:

Hotelo Waldstätterhof: Zentralstr 4 (proksime de la stacidomo). Tel. 041 2 271 271.

Restoracio Emmenbaum: Gerliswilstr. 8, 6020 Emmenbrücke.

Gesinjoroj Anna & Koni Rey, Heimatweg 4, 6003 Luzern. Tel.: 041 210 25 88.

Venontaj kunvenoj

Marte 1: Konversacia rondo kun Sonja Brun en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Aprile 5: ĉe ges-roj Rey: 14h00 : Paroliga leciono kun Paul Scherer, 14h30 : La fascina vivo de la abeloj kun Annelies Dettling.

Maje 3: Konversacia rondo kun Paul Scherer en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Junie 7: ĉe ges-roj Rey: 14h00 : Paroliga leciono kun Paul Scherer, 14h30. Homaranismo kun Sonja Brun.

Julie 5 : Konversacia rondo kun Sonja Brun en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Aŭguste 10: Ekskurso: Vespera programo kun Koni Rey.

Septembre 6: Konversacia rondo kun Paul Scherer en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Oktobre 4: ĉe ges-roj Rey: 14h00 : Paroliga leciono kun Paul Scherer, 14h30. Vorto-Mozaiko kun Koni Rey.

Novembre 8: Konversacia rondo kun Sonja Brun en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Decembre 6: ĉe ges-roj Rey: 14h00 : Paroliga leciono kun Paul Scherer, 14h30. Zamenhofologio kaj programo 2007.

2007 Januare 3: Konversacia rondo kun Paul Scherer en Waldstätterhof 14h00-16h00.

Kantono de Neuchâtel

Neŭŝatela grup-vespero

Pro la riparoj en la biblioteko de la urbo La Chaux-de-Fonds, kiu malebligis normalan aliron al la CDELI-salono ni devis beaŭrinde nuligi niajn vesperajn kunvenojn. Tuj kiam la CDELI-salono estos normale enirebla vespere, tiam ni diskonigis tion al la esperantistaro de la kantono Neuchâtel per kunvoko al inaŭgura festeto, dum kiu ni planados la venontan programon.

Wil

Esperanto-Klubo Wil

www.esperanto.ch/wil

Kunprezidantoj:

Verena Chaves-Walder

Rosenhügelstr. 22, 9230 Flawil.

Tel.: 071 393 41 49. chaves-walder@bluewin.ch

Wolfram Fischer

Steigstrasse 12, 9116 Wolfertswil

Tel.: (P) 071.390.04.48 (O) 071.390.04.44

Fax: 071.390.04.47

Kunvenoj: la unuan merkredon de la monato je la 19 h 00 en la Restoracio Blumeneck, Säntisstrasse 1 (apud la suda elirejo de la fervoja stacidomo).

Marte 1 : Ludoj kun Liliane kaj lingva ekzercado kun Olivia.

Aprile 5 : Impresoj de la 17-a Lingva Festivalo en Ukrainio per lumbildoj kun Stanislaw kaj Lingva ekzercado kun Olivia.

Maje 3 : Provleciono kun Olivia kaj Verena kaj reteja prezentado kun Wolfram.

Junie 7 : Prelego de Bruno Graf kaj lingva ekzercado kun Olivia.

Julie 5 : Promeno al nova turo de Wil kun Barbara, kunporto rostaĵojn.

Aŭguste 13 (dimanĉo) : Tuttaga ekskurso kun Verena kaj Liliane.

Septembre 6. Kunveno.

Novembre 8 : Raporto pri la UK en Florenco kun Roberto kaj lingva ekzercado kun Wolfram.

Decembre 6 : Fonduo kun la familio Fischer kaj poemoj, rakontoj kaj kantoj.

Modela poresperanta aktiveco

Pro malsaniĝo okaze de la ĵusa jar-kunveno Stanislaw Pochanke kun

tristo anoncis sian demision el la prezidanteco de la klubo, kiun li majstre gvidis dum 16 jaroj.

Lastjare li denove vojaĝadis al konatoj kaj amikoj, kiuj apartenas al la reto de esperantistoj, kiujn li konas en la tuta mondo. Sed kaŭze de sanecproblemoj li devis rezigni je unu el la planitaj vojaĝoj, kaj nun ankaŭ devas forlasi sian prezidan funkcion.

Esperanto gvidis lin al Wil

Per esperanto Stanislaw Pochanke venis el Pollando al Svislando. Unue en 1973 lia edzino anoncis sin kiel flegistinon sekve al laboranonco en esperanto-revuo de la psikiatria kliniko en Wil. Kaj en 1974 Stanislaw Pochanke siavice ankaŭ venis labori dum dumonata restado en la kliniko. Finfine lia edzino Barbara kaj li definitive translokiĝis en 1987 kaj 1988 por familie vivi en Wil. Li dungigis de la kliniko kiel helpflegisto. Kompreneble li dekomence vizitadis la lokan Esperanto-Klubon, kies prezidanto li fariĝis en 1989.

Gastoj el la tuta mondo

Dum sia prezida oficperiodo Stanislaw konatiĝis kun multaj enkaj ekster-landanoj, vojaĝis kaj invitis esperanto-amikojn al Wil. En la klubaj kunvenoj li ofte raportis pri siaj travivaĵoj kaj la invititoj rakontis pri vivo alilanda kaj alikultura. Tiel la

Esperanto-Klubo estis kaj restas renkontejo por homoj serĉantaj komprenemon interpopolan.

Nuna kunprezidanteco

Kun melankolio Stanislaw Pochanke nun devis do malpliigi sian engaĝadon por sia tutmonda aktiveco. Lin anstataŭos Verena Chaves-Walder de Flawil kaj Wolfram Fischer-Schmitter de Wolfertswil, kiuj ambaŭ elektiĝis kiel kun-prezidantoj de la Klubo.

(Laŭ raporto de Wolfram Fischer-Schmitter kaj Olivia Fischer.)

Zürich

Esperanto-Societo Zürich

Akazienstr. 6 / PF 858, 8034 Zürich-Seefeld

Tel.: 044 251 50 25 <info@esperanto.ch>

reto: www.esperanto.ch/zuriko

En la programo

Regule

(krom dum la lerneĵaj ferioj)

Merkredvespere:

18.00–18.45 : kurso por komencantoj.

19.00–19.45 : konversacia rondo.

(por la merkredaj kursoj bonvolu aliĝi ĝis la tago antaŭa sub telefono 044 251 50 25 dum la oficejhoraro aŭ retpoŝte sub info@esperanto.ch).

La 4-an de decembro,
jesanoj renkontiĝis en
la restoracio “la Casa
d’Italia” en Berno.

Ni estis nur ses
personoj.

Annina Luginbühl, kiu
loĝas en Berno partoprenis
al esperanta renkonto je la
unua fojo, Martina Kobiela
el Fribourg, Luc Allemand
el La Chaux-de-Fonds,
Kim Beyeler el

Schaffhausen, Laurent Burgbacher el Lausanne, kaj Benno Frauchiger el
Basel organizis la renkonton. Tamen feliĉe estas pli ol ses jesanoj.

Casa d'Italia. Bühelstrasse. Bern

fotis Luko

orde maldekstre ĝis dekstre, kaj sube : Luko, Laurent, Benno, Kim, Martina kaj Annina

Ia zorgo de JES estas, ke la societo maljuniĝas. Kiel la nomo indikas,
JES estas junularo, sed ĝis kiam oni junas ? Pli kaj pli da jesanoj fariĝas
30jaraĝaj. Oficiale ili devus baldaŭ forlasi, praktike, ili “devus” resti, ĉar ne

sufiĉe da novaj junuloj aliĝas (eble pro nesufiĉo de informoj), sed maljuniĝante, oni havas aliajn okupojn, familion ktp.

Parolante pri tio mi povas anonci, ke Laurent baldaŭ estos patro !

Bona anonco estas, ke la kutima vintra semajnfino denove okazos. Lastjare estis nur tri personoj. Ĉi-jare Martina pretis sin por organizi tion. Ĝi okazos ekde vendredo la 3-a ĝis dimanĉo la 5-a de marto en Naturfreundehaus en St Anton proksime de Oberegg. Mi esperas, ke ni estos multaj, do venu ! Por aliĝi, kontaktu Martina. (079 218 41 49 martina.kobiela@unifr.ch)

Post tiuj diskutoj ni finfine ludis skrablon. Benno alportis specialan multlingvan skrablon kun kuboĵ anstantaŭ kartoĵ. Ĉiu flanko de kubo havas literon kaj lingvon.

Skrabla ludo: Provu trovi la plej valora(j)n vorto(j)n en via(j) elekta(j) lingvo(j)

Esperante: A₁ C₄ Ĝ₃ I₁ I₁ O₁ S₁ V₃

France: C₃ J₈ O₁ R₁ T₁ T₁ Z₁₀

Germane: E₁ G₂ H₂ K₄ N₁ O₂ U₁

Itale: A₁ A₁ E₁ G₅ M₃ O₁ S₂

Pole: B₃ E₁ Ó₅ N₁ P₂ W₁ Y₂

Nederlande: A₁ D₂ I₁ M₃ U₄ V₄ X₈

Angle: D₂ E₁ E₁ J₈ K₅ S₁ U₁

Vi rajtas uzi unu literon de alia lingvo, se ĝi jam estas uzita en alia vorto. Tiel ĝi ne plu valoras en via nova vorto.

Indekso enhava de *SES informas* Jaro 2005

Enkondukaj vortoj:

Por favori retrovon de artikoloj kaj de informoj aperintaj en nia organo jen ni publikigas indekson de la pasinta jaro.

La redaktoro: Claude Gacond

Mallongigoj:

e-a = esperanta

e-ista = esperantista

e-isto = esperantisto

e-o = esperanto

i-a = internacia

n = numero

p = paĝo

k = kulturaj paĝoj

ps = pseŭdonomo de

vd = vidu

Titolo de libro aŭ periodaĵo

A

Abegg Max: n4 p19.

Adamkus Valdas: n4 p20.

Adenauer Konrad: n3 p12.

Adoru: n3 pk5.

Aebi Traugott Rinaldo: n1 p10.

Agado 2003: n3 p8.

Alejhem Šolem: n4 p25.

Altherr Anita: n1 p3, 17, n2 p10.

Ameziane Ahmed: n5 p5.

Amika Anjo: n3 p18, n4 p10.

Arbenz Paul: n3 p11.

Artiste Paul: n4 p24.

Aŝ Ŝalom: n4 p26.

Assad Fawzia: n4 p10.

Augustin Vincent: n5 pk7.

Auld William: n2 p12.

Aŭstralia Eo-Asocio: n3 p13.

AVE = E-o en la Verda Partio: n5 p15-16.

Aventuroj de pioniro (Privat) : n2 p26.

B

Bachmann Louise : n2 p16.

Back Otto : n3 pk7.

Badoux Françoise : n2 p7, n3 p12.

Bakker Hans : n4 pk8.

Banet-Fornalowa Zofia: n5 pk4.

Barandovská-Frank Vera : n5 pk3.

Baur Arthur : n2 p5, n5 pk7.

Beermann Ernst : n3 pk7.

BEJUNE = Haute Ecole Pédagogique: n3 p17.

Bélisle-Grosjean Marion : n3 p18, n4 p10.

Benczik Vilmos : n3 pk9, n4 pk7.

Bérourd-Focke Nicole: n1 p16, n2 p3, 13, n3 p3, 9.-10, 17, n4 p11, n5 p8.

Biblio: n3 pk6.

Bibliotekoj :

Aŭstra Nacia Biblioteko en Hofburg, Vieno : n3 pk8.

Bazela Universitata Biblioteko : n3 p10.

Prusa Ŝtata Biblioteko, Berlino: n3 pk7.

Bernard Henry : n4 p10.

Béatrix-Koleva Sonja: n3 p12-13.

Bickel Andres : n1 p17, n2 p9.

Bicksel Peter : n4 p25, n5 pk2.

Birutis Šarūnas : n4 p24.

Blanc Claude : n3 p12.

Blanc-Maillard Charlotte : n2 p7, n3 p20.

Blanche-Benveniste Claire : n3 pk4.

Blanke Detlev : n3 pk7-9, n4 p19, 22, n5 pk3.

Blanke Wera : n3 pk8.

Bleichenbacher Paula : n1 p10.

Blocher Christoph : n1 p19.

Boichat Suzanne : n3 pk6.

Bon Liliane : n1 p20.

Borsboom Ed : n3 pk9.

Boulton Marjorie : n3 pk7-8.

Bourrot Suzanne : n1 p20.

La Brasikfolio. n1 p17, n2 p8, 10, 14-15, n3 p7, 19.

Brešnev : n2p22.

Breton Roland : n4 p21-22.

Briner Anne-Marie : n3 p7.

Brügger Franz : n1 p17-18, n2 p15-16, n3 p20, n4 p12.

Brun Sonia : n3 p8, n4 p12.

Bühlmann David : n1 p17, n3 p10, 12.

Der Bund : n2 p23-24.

Burgbacher Laurent : n2 p6, n3 p7.

Burkhardt Adolf : n3 pk 4-5, 7.

Burri Elisabeth : n4 p8.

Burnand Eugène : n3 p5-6, n4 p5.

Butler Montagu C.: n3 pk6.

C

Carlevaro Tazio : n1 p10, n3 p12.

Calvet Jean : n3 pk3.
The Captive Mind (Milosz) : n2 p21.
 Cassen Bernard : n3 pk1-2.
 Castellina Paolo : n3 pk6.
Cejano: n4 p24.
 Čeliaskas Petras: n4 p16-18.
 CDELI : n1 p3, 6, 11, 14-15, 17, n2 p3, 5, 7, 11-12, 25, n3 p1, 3, 14-17, k5-6, n4 p3, 6-9, 24., n5 p3-6, 8, 16, 18, k4-5.
Chaque langue meurt, c'est une culture qui disparaît (E-o-France) : n1 p8.
 Charters Duncan : n1 p3, 15, n2 p3, 12, n3 p17, n4 p10.
 Chaves-Walder Gabriel: n5 p5.
 Chaves-Walder Verena : n1 p18, n2 p16, n3 p21, n5 p5.
 Cherpillod André : n3 p16, n4 p6, 9, n5 p6, 16-18.
 Chmielik Tomasz : n3 pk9, n4 p25, n5 pk3.
Le Choc des patriotismes (Privat) : n4 p8.
 Chris Alen ps : n4 p25.
 CIIP = Conférence Intercantonale de l'Instruction Publique: n3 p17.
 Cizikaite Aida : n4 p15.
 Cool-Coté Florence: n4 p19.
 Cool-Coté Gerard : n4 p19.
Le Coopérateur genevois: n4 p26.
La Coopération: n4 p26.
 Cotton Armand : n2 p7.
Le Courrier : n3 pk1-2.
Cours rationnel d'Eo (SAT) : n3 p11.
 Cousson Philippe : n3 pk4.
 Cramatte Anne-Marie : n4 p7.
 Creux Adolphe : n3 pk6.
 Cseh Andreo : n3 pk9.
 Cučika Jasu : n5 pk4.

Ĉ

Ĉarto de UN: n2 p19-21.
 Ĉekov: n4 p27.
Ĉu nur-angla Eŭropo? Defio al lingva politiko (Phillipson): n4 p22.

D

Dahan Lucien : n1 p10.
La danĝera lingvo (Lins): n2 p21.
 Darbellay Christian : n1 p20.
 De Charles Reade Eden : n3 pk7.
 De Diego Fernando: n3 pk8.
 Degoul Francisko : n1 p15, n2 p12, n4 p10.
 Déhon Gilbert : n1 p7.
 Deléglise Pierre : n1 p7.
 Delmotte Alain : n5 pk4.
 De Sassi Maŭro: n3 p10.

De Saussure Ferdinand : n5 p8.
 De Saussure René : n5 p8.
 Deŝkin Georgo: n2 p8.
 De Smet W. M. A. : n2 p21.
 Dettling Annelies: n1 p17.
 De Swaan Abram : n3 pk3.
 Dettling Annelies.: n1 p3, n2 p16.
 Diallo Zeinab: n4 p10.
 Dickens : n3 pk7.
 Di Vetta Arlette: n2 p14.
 Dobrzyński Roman: n4 p20-21, n5 pk4.
 Döring Erna : n3 p9.
 Dominte Constantine: n3 pk7.
 Donzé Fernand : n3 pk5.
 Dorthe Pierre: n3 p12.
 Dovat Lucienne : n3 p7, 9-13.
 Dratwer I. : n3 pk8.
Le Droit du Peuple : n4 p26.
 La Dua Internacio : n3 pk9.
 Ducommun Edouard : n1 p7.
 DucGoninaz Michel : n1 p20.
 Dürrenmatt : n4 p25.
 Duličenko Aleksandr Dmitrievič : n4 p24.
 Dumoulin Janine : n1 p20.
 Dupin Augustine : n5 p8
 Durand Charles : n4 pk6.

E

Ecklin Charlotte: n3 p7.
 Ederveen Derk: n3 p15.
 Edwards Jane: n4 pk7.
 Eggenberger Gertrude: n1 p10.
 Eicher Heiner: n3 pk9.
 Eichkorn Bernhard: n3 pk5.
 Einstein Albert: n4 pk1-5, n5 pk6.
 Eisenegger Elisabeth: n1 p10.
 Ekspozicio Esperanto kaj Interlingvistiko en Svislando: n3 p10.
 Ekzamenoj: n3 p9.
 Elsner-Bürki Verena: n5 p5.
 Emmerich Andreas: n4 p27.
Enciklopedio Svisa Planlingva Leksikono: n1 p8, n3 p8, 10, k6, n4 p19, n5 p4.
 ERACOM (grafik-lernejo): n2 p6.
 Ernst Rolf : n1 p4, n2 p27, n3 p2, 8, 14, n4 p2.
Esperante kaj ekumene (Iltis): n3 pk4-8.
E-o (UEA): n2 p21, n4 p22, n5 p8, 14.
E-o Aktuell. n3 p7.
E-o-Centro Kvinpetalo (Bouresse): n1 p20.
 Eo-France: n1 p8.
E-o, le monde au bout de la langue (E-o-France) : n1 p8.
E-o, mode d'emploi (E-o-France) ; n1 p8.
 Eugster Erna: n3 p7.

E-o organizaĵoj lokaj:

Basel: ESB = E-o-Societo Basel: n1 p3, 16, n2 p3, 13, n3p3, 9-10, 18, n4 p3, 11, n5 p3, 7-8.
Genève: E-o-Grupo La Stelo: n1 p3, 17, n2 p3, 14-15, n3 p3, 7-8, 18-19, n4 p3, 12, n5 p3, 8.
Kantono de Neuchâtel: n2 p3, 16, n3 p3, 20, n4 p3, 13, n5 p3, 9.
Lausanne: LES = Laŭzana E-o-Societo: n1 p3, 17, n2 p3, 6, 8, 15, n3 p3, 8, 10-11, 19-20, n4 p3, 12, n5 p3, 9.
Luzern: LES = Lucerna E-o-Societo: n1 p3, 17-18, n2 p3, 15-16, n3 p3, 9, 20, n4 p3, 12, n5 p3, 9.
Vevey: n3 p11.
Wil: E-o-Klubo Wil: n1 p18, n2 p16, n3 p21, n4 p13, n5 p10.
Zürich: ESZ = E-o-Societo Zürich =: n1 p18, n2 p17, n3 p21, n4 p13-14, n5 p10.
L'Essor: n4 p26.
Etnismo: n4 pk8.
Ehrismann-Regazzoni Laura: n2 p18.
Ertl István: n4 p22, n5 p18-19.
Eŭropa E-o-Unio: n1 p7.
Eŭropa Parlamento: n4 p23, 26, n5 p16.
Eŭropa Unio: n5 p13.
L'Express: n3 p17.

F

Fabbri Chiara: n1 p6
Familia etoso (TESPA): n4 pk8.
Favre Alain : n3 p5, 7, n4 p5, n5 p1, 11.
Favre Jacqueline : n3 p13.
Femina : n3 p18.
Ferenczy Imre: n1 p19.
Fettes Mark: n4 p21.
Figliera Gian Carlo: n5 p12.
Fischer Ernst Peter: n4 pk2.
Flammer Wilhelm: n3 pk6.
Fontannaz Nancy: n1 p10, n2 p7, 11, n3 p2, 11, 17, n4 p2.
Frauchiger Benno : n1 p4, n3 p7.
Frisch Max: n5 pk2.
Fundamenta Krestomatio (Zamenhof): n3 pk6.

G

Gacond Andrée : n4 pk9, n5 p5.
Gacond Claude : n1 p2, 6-7, 11-12, 15, 20, n2 p2, 5, 8, 11-12, 16, n3 p2, 7-8, 11, 15-18, 21, k5-6, 9, n4 p2-3, 6, 9, 11-13, k9, n5 p2, 4-9, 12, 18.
Galor Zbigniew : n5 pk3.
Gastón Inés: n3 pk8.
Gazzola Michele : n1 p15, n2 p12.
Gerda malaperis (Piron) : n5 p20.

GEA = Germana E-o-Asocio = :n1 p20, n3 p7, n4 p26-27.
GEJ = Germana Eo-Junularo: n3 p9.
GERI-renkontoj en Rotkreuz : n2 p16.
Giuseppe Giusta: n3 p18, n4 p10.
Glättli Ernst : n1 p10, 17, n2 p9, n3 p7.
Gloor Alfred: n4 p8-9.
Gorbačov: n4 p17.
Gorecka Halina: n4 p24, 27, k6.
Goy Yvette: n4 p7.
Graf Bruno : n1 p2, 7-8, n2 p2, 6, 18, n3 p2, 5-6, 8-9, 14, n4 p2, 4, 19, 26-27, n5 p1-2, 5, 11-12, 14.
Graf Markus: n2 p18.
Graf Urs: n2 p18.
La Grande Ourse (lernejo) : n1 p7, n3 p13, n4 p1, n5 p5, 21-23.
Grandjean Rémy : n1 p10.
Gras : n4 p25.
Grin François : n4 p21, n5 p13.
Gros Jules : n3 pk6.
Grosjean Mireille ; n1 p2, 7, 10-11, 15, 19, n2 p2, n3 p2, 7, 9, 17, n4 p2, 14-15, n5 p2, 8, 15, 18-19.
Grosjean Yvon : n4 p19, n5 p8.
Grossmann André: n2 p13.
Grossmann Hans-Werner : n1 p2, 9-10, n2 p2, 5, 7, n3 p2, 7, 9, n4 p2, 7, n5 p2, 5.
Gudavičius Aloyzas: n4 pk7-8.

Ĝ

Ĝenevaj eventoj 1932: n2 p25-26.

H

Haapalainen T. I. : n3 pk5.
Haenni Ueli : n2 p24.
Handzlik Georgo ; n4 p26, n5 pk4.
Handzlik Margareta : n5 p16.
Hankel Marie : n3 pk7.
Harry Ralph : n2 p19-20.
Hasler John : n2 p7.
Haupenthal Irmis: n3 pk4.
Haupenthal Reinhard: n3 pk4, 7-8.
Heer Renate: n3 p12-13.
Heller Martin: n5 pk3.
Henry Jacques: n3 p12-13.
Herodoto: n5 p17.
Heroldo de Eo: n3 p18, n5 p6.
Hillel: n3 p16, n4 p6, 9, n5 p16.
Hillel la saĝulo, lia vivo, lia instruo (Cherpillod) : n5 p17.
Hilty Carl : n5 pk2.
Hiroŝimo (atombomba detruo): n5 pk4.

Hiroyuki Usui: n1 p3, 15, n2 p3, 12, n3 p17, n4 p10.

Historio de Esperanto (Korjenkov): n4 p24.

Hitler: n4 p17, n5 pk6.

Hodler Ferdinand: n5 p8.

Hodler Hector: n3 p18, n4 p3, 12, n5 p8.

Horizonto: n3 pk8.

Hubert Marianne: n5 p5.

Hungara-esperanta vortaro (Szerdahelyi): n3 pk9.

I

Ido : n3 pk6-7.

IEAJ = I-a E-o-Asocio de Juristoj: n2 p19.

IEM = I-a E-o-Muzeo, Vieno : n3 pk8, n4 p26.

IKEK = I-a Kolektivo de Esperantaj Komunistoj : n1 p3, 13, n2 p3.

IKEL = I-a Komitato por Etnaj Liberecoj: n4 pk7.

IKUE = I-a Katolika Unuiĝo E-ista : n2 p16, n3 p17, pk6.

ILEI = I-a Ligo de E-istaj E-istoj: n1 p11, n5 p16.

Imhof Kurt: n5 pk1.

L'Impartial : n3p17.

Indekso enhava de *SES informas* jaro 2004 : n1 p21-28.

Infana Raso (Auld) : n2 p12.

Instrudepartemento de la Kantono Neuchâtel: n3 p17.

Interlingua : n3 pk6.

Interlinguistica Tartuensis: n4 p24.

IRD = Institut Romand de Documentation

Pédagogique : n3 p17.

I-aj Floraj Ludoj: n2 p10.

I-aj lingvoj kaj i-aj homaj rajtoj (Phillipson): n4 p22.

Interpopola konduto (Privat): n4 p8, 17.

Interreto: n2 p27-28, n3 p22, n5 p20.

J

Jaccard-Besson Marguerite : n1 p10.

Jacob Hans : n3 p7, k6.

Jayet Marguerite: n2 p7.

Jeanneret Jeannine: n2 p7.

JES = Junulara E-a Societo: n3 p7.

Jesuo : n5 p17.

JoMo: n5 pk4.

K

Kapista Terezija: n5 pk6.

Kapuściński: n4 p26.

Kaspar Hans: n5 pk8.

Kaufmann Samuel: n3 p13.

Kawamura Yas: n5 pk4.

KCE = Kultura Centro Ea: n1 p3, 15, 17, n2 p3, 7, 12, n3 p10, 12, 17, n4 p3, 10, n5 p6.

Kelen Stephen: n5 pk4.

KELI = Kristana E-o-Ligo I-a: n2 p16, n3 p5, k6.

Keller Gottfried: n5 pk2.

Keller Stefano: n1 p14, n2 p3, 14.

Kessler Alice: n3 p10.

King Geoffrey: n3 pk6.

Klag Walter: n5 p15.

Kociêba Iwona: n5 pk4.

Koffi Gbeglo: n4 pk8.

Kolker Boris: n4 p21.

Koller Alois: n2 p7.

Komputada leksikono (Pokrovskij): n2 p28.

Komunismo: n2 p21.

Konfuceo: n5 p17.

Kontakto: n3 pk6.

Korjenkov Aleksandr: n1 p20, n4 p24, 26., n5 p14

Kornicka Suzanna: n5 pk4.

Koryza Edward: n4 p25.

Korjenkov Aleksej: n4 p24.

Koutny Ilona: n3 pk9, n5 pk3-4.

Kovats Katalin: n5 pk4.

Krall Hanna: n4 p26.

Kriesi Hanspeter: n5 pk2.

Kristana Bulteno: n3 pk6.

Krone Helmut: n3 pk9.

Kronenberger Albrecht: n3 pk5.

Küchler Gertrud: n2 p18.

Künzli Andy/Andreas: n1 p17, 19, n2 p10, 16, n3 p2, 7-8, 10, k6, n4 p2, 11, 16-21, 24, 26, n5 p7, 18.

Kuriero de Eo: n3 p10.

L

Laederach Jean Rodolphe : n1 p10.

Lafosse Josée : n1 p20.

Lapenna Ivo : n2 p19-21, n3 pk6, 8

Lavanchy Jean-Jacques :n1 p10, n3 p7, n5 p5.

Lekanto en Pekino (filmo de Randin) : n1 p13, n2 p3, 14.

Le Puil Jacques: n4 pk4.

Leresche Jean-Marc : n1 p10, 12-13, n3 p14, n5 p20.

Leuze Ernst : n3 pk5.

Lia Rumantscha: n5 pk8.

LIBE = Ligo I-a de Blindaj E-istoj: n2 p22.

Libera Folio: m4 p20.

Libro-Foiro Genève : n1 p3, n2 p3, 14, n3 p19.

Libro-Mondo: n2 p25, n4 p26.

Liechti Fritz: n3 pk6.

Ligêza Lidia : n5 pk3.

Ligo de Nacioj: n3 pk9.

Lindstedt Jouko: n4 pk7.
Lingvaj respondoj: n3 pk7.
Lingvo Internacia: n3 pk6.
Linnamägi Madis: n4 p24.
Lins Ulrich: n2 p21, n4 pk6.
LF-koop: n1 p15, n2 p3, 12.
Litova Stelo: n4 p16.
Litovio: n4 p16-17.
Litovio dum jarcentoj (Čeliauskas): n4 p16.
Lorösch Regine : n3 pk4.
Lott Julius: n3 pk7.
Luther Martin: n5 pk2.

M

Mbassa Mulele S. : n4 pk8-9.
Maissen Flurin : n3 pk6.
Mamin Jeanne: n1 p10, n2 p7, n3 p12.
Manders W. J. A. : n3 p16.
Margot Nicole: n1 p2, 7-8, n2 p2, 6, n3 p2, 6, 9, 12, 17, pk4, n4 p2, 5, k8, n5 p1-2, 11.
Maric Mileva: n4 pk1.
Markov Anne-Sophie: n1 p20.
Markov Lino: n1 p20.
Martelmonto Jarlo: n2 p12.
Martorell Floréal: n5 pk4.
Masayuki Saionji: n4 pk8.
Maxwell James Clerk: n4 pk2-3.
Mayer Herbe rt: n1 p20, n3 pk8, n4 p26.
Meier Hans: n1 p10.
Mettler Rosa: n2 p16.
Mevo Mad. = ps Stakian-Vuille Madeleine.
Meyer Martin: n2 p22-23.
Michaux Alfred: n5 p15.
La Migranto. n3 p10.
Milosz Czeslaw : n2 p21.
Minnaja Carlo : n3 pk8.
Monda Pac-Konsilio : n2 p21.
Mojajev Paulo : n5 pk4.
Molnár Mónika : n1 p14, n2 p11, 16, n3 p1, 13, n4 p13, n5 p9, 23 k4.
Molotov : n4 p17.
Monda Sociala Forumo: n3 pk1.
Le Monde diplomatique: n3 pk1-2.
Montessori-lernejo: n3 p13, n4 p1.
Moreillon Marcel: n3 p7.
Moret Sébastien : n4 p19.
Movado JEAN: n3 p11.
Münger Marie-Louise: n3 p12.

N

Nagasako (atombomba detruo) : n5 pk4.
Nagy Iosif : n3 pk7.
Nakazaŭa Keizi : n5 pk5.
Naturamika Internacio: n3 p10.

Naturamika Semajno (Grindelwald) : n1 p15, n2 p3, 12.
La 90-a naskiĝtago (Dinner for One) : n4 p27.
Neue Zürcher Zeitung: n2 p22-23.
Neŭtrala Eo-Movado : n3 pk8.
Newton: n4 pk2-3.
Ngangu Moliere: n5 pk4.
Nicolodi Carlo: n3 p12.
Nitobe-simpozio: n4 p21-24, k6
Norda prismo: n2 p21.
Nordenstorm Leif : n3 pk5-6.
Noser-Hirter Madeleine : n3 p12.
Novilatin: n3 pk7.
Nüesch Willy: n1 p10.

O

Occidental: n3 pk6.
Ogura Toyofumi: n5 pk5
La Ondo de Eo: n4 p24-25, k6, n5 p14.
Osada Arata : n5 pk5.

P

Pabst Bernhar : n3 pk6.
Pace Gilda : n2 p14.
Paco : n3 pk9.
Parzival: n1 p10, n3 p12, n5 p5:
PEN-Klubo : n1 p3, 15, n2 p3, n3 p17.
Perec Ichok Lejbuš : n4 p26
Perréard Patrick : n2 p14.
Pettyn Andrzej : n4 p20-21.
Phillipson Robert : n4 p21-22.
PH-Akzente : n5 p10.
Piaget Jean : n3 pk1.
Piron Claude: n1 p7, 12, 17, n2 p9, 14-15, 18-19, n3 p11-12, 18, k1-2, 8, n5 p20.
Piron Nicole : n3 p12, pk1.
Ploquin Françoise : n3 pk3.
Pochanke Stanislaw : n1 p18, 2 p16.
Pokrovskij Sergio : n2 p28.
Pola E-o-Asocio : n4 p20, 25.
La Postdomo : n5 p18.
Pošivana Olena : n2 p22-23.
Premier rendez-vous avec la langue internationale (E-o-France) : n1 p8.
Privat Edmond : n2 p25, n3 pk6, 9, n4 p8, 17, 26.
Privat Yvonne : n3 pk6.
Prus Bolesław : n4 p26.

R

Radio : n1 p19, n2 p17-18, n3 p7.
Randin François: n1 p3, 13, 15-17, n2 p6, 14, n3 p12, n4 p19.
Régulo-Pérez Juan: n2 p12, n3 pk8.
Reich Werner : n1 p10.

Retoromança lingvo: n2 p23-24, n5 pk7-8.
Rey Anna: n1 p17-18, n2 p15.
Rey Koni : n1 p17-18, n2 p18, n3 p7, n4 p12.
Ribbentrop: n4 p17.
Rika Metodo: n3 p11.
Ringli Heinrich: n3 p9.
Rivière Jimmy: n2 p7, n3 p10.
Rohrbach Marc: n3 p11.
Rooke Dieter: n1 p13, 15, 18, n2 p5, 12, 15-16,
n3 p8, 20, n4 p10, n5 p10.
Rousseau Jean-Jacques: n4 p10.
Rumantsch Grischun : n5 pk8.
Ryszard : n4 p26.

S

Sabatier Tereza : n5 pk6.
SAEF = Svisa Asocio de Eo-Fervojistoj : n1 p7.
Salis Christophe : n4 p7.
Sandoz André: n3 p12.
Sauer Juliane : n5 pk3.
Sausser Pierre-Alain: n3 p12.
SAT = Sennacieca Asocio Tutmonda: n3 p10, 11,
n5 p15.
SAT-Amikaro: n5 pk5.
SAT-kongresoj: n3 p10, n5 p5-6.
Scherer Margrit: n1 p18.
Scherer Paul: n1 p18, n2 p7, n3 p7, 13, 20, n4
p11-12, n5 p7, 9.
Schleyer Martin: n3 pk6-7.
Schmid Christian: n2 p23-24.
Schmid Heinrich: n5 pk8.
Schmutz Hermann: n3 p9.
Schmutz Jeanne: n3 p9.
Schneeberger Friedrich: n3 pk6.
Schneller Richard : n2 p23-24, n3 p2, 14, n4 p2,
n4 pk1-2, 9, n5 pk1, 4.
Schneller Rudolf: n3 p7.
Scherer Margrit: n2 p15.
Scherer Paul: n2 p15-16.
Schnider Kristin: n4 p10.
Schubert Alfred: n3 p7.
Schubert Franz: n2 p10.
Schulz Bruno: n4 p26.
Schwarzenbach Alexis: n4 pk1.
Schweizer Hildegard: n3 p9.
Schweizer Kurt: n3 p9, n4 p11, n5 p7.
Schwitter Myriam: n5 p5.
Selten Reinhard: n1 p20, n4 p26, n5 p14.
La Sentinelle: n2 p25-26, n3 pk9, n4 p26.
Senn Hans-Peter : n2 p13.
SES = Svisa Eo-Societo: n1 p1, 4-11, n2 p4-5,
27, n3 p3-13, n4 p4-5, 7, n5 p3-5, 11, 16, 23.
SESi = Svisa Eo-Societo informas: n1 p6, 8, 17,
n2 p19, n3 p7-8, 12, 14.
Sériot Patrick : n4 p19.

Sezonoj: n4 p24.
Siegbert-Rehberg Karl : n5 pk1.
Sikosek Ziko: n2 p13.
Silfer Giorgio: n1 p3, 15, n2 p3, 12, n3 p17, n4
p10.
Singer Isaac Baŝevis: n4 p25.
Sire Serge: n1 p20.
Sixtus Pot Christiane: n2 p5, 7, 14, n3 p8, n4
p19.
Smetona Antanas: n4 p17.
Spalinger Berthe: n1 p3, 16, n2 p3, 13.
Stakian Ardachès, n2 p1, 8-10.
Stakian-Vuille Madeleine: m1 p1, 17, n2 p1, 7-
10, 15, n3 p7.
Stalin: n4 p17, n5 pk6.
Statut de la Cour intenationale: n2 p19.
Stauffer Ary: n1 p10.
Steche Albert: n3 pk7.
Steiner Yves: n3 pk1.
Stijnjova Natalia: n5 pk4.
St.Galler Tagblatt: n5 pk1.
La Strategio de E-o en la nova jarmilo : n5 p12.
Streit Suzanne: n3 p13.
Strijnjova Natalia: n4 p25.
Sturzenegger J.: n3 p12.
Sudrejna Kuriero: n2 p13, n3 p10.
Svane Eskil: n2 p19, 21, n4 pk8.
Svisa Antologio: n2 p10.
Svisa Espero: n3 pk6.
Svisa ILEI-sekcio: n1 p15, n3 p17.
Szycpiorski Andrzej: n4 p26.
Szerdahelyi István: n3 pk9.
Szimkat Annakris: n3 pk7.

Ŝ

Ŝui Feng : n1 p4.

T

Taleso : n5 p17.
TANEF = E-o-Fako de la Turista Asocio « La
Naturamikoj » : n3 p10.
TEJO = Tutmonda E-ista Junulara Organizo : n4
pk5.
Teknosofio : n2 p27, n3 p22.
Televido : n1 p19.
Le Temps : n4 p21, n5 p13.
Ternant Guillaume : n1 p20.
TESPA = Teatro E-a de Parizo : n4 pk8.
Thierry Jean : n3 pk8.
Thomann.Baur Irène : n2 p5.
Tiŝljar : n3 pk9.
Tobler Stefan : n5 pk3.
Tomaszczyk Joêjo: n1 p17.
Tonkin Humphrey : n3 pk8, n4 p21.

Le Travail : n4 p26.

Trollope : n3 pk7.

Tuinder Jacobus Antonius : n3 pk5.

Tzaut Olivier : n5 p21, 24.

U

UEA =: Universala Eo-Asocio : n1 p7, 11, 16, n2 p10, 19-20, n3 p7, 17, n4 p14, 16, 20-21, 23, n5 p8, 12-16.

UMEA = Universala Medicina E-o-Asocio : n1 p19.

Unesko : n3 pk9, n5 p13.

Unesteno: n3 p12.

Universal : n3 pk6.

Universalaj Kongresoj: n1 p3, 7, 11, 16, 18, n2 p3, 15, n3 p10, 20, k7, n4 p6, 14, 16, 18-25, k5-8, n5 p3, 8, 16-17.

Unuiĝintaj Nacioj : n2 p19-21, n4 p10, n5 p13.

V

Vahid : n1 p3, 17, n2 p3, 15.

Van Parijs Philippe : n4 p21-22.

Van Puijenbroeck-Walder Bert-Joris : n1 p10.

Van Puijenbroeck-Walder Ruth : n1 p10.

Venturelli Loretta: n3 p17, n4 p10.

Vikipedio : n2 p27-28.

Viredaz Marguerite: n2 p7, n3 p12, n5 p5.

Vischer Eva : n1 p17, n2 p10, 14.

Volapük: n3 pk6-7.

Voltaire : n4 p10.

Von Bürren Jean-Thierry: n1 p11, n3 p17, n4 p10.

Von dem Borne Robert: n5 pk4.

Von May Ernst: n3 p7.

Vuillemin Joëlle: n1 p10.

W

Wanner Suzanne: n2 p7.

Waringhien Gaston: n3 pk8.

Wassmann Fritz: n4 p7.

Weidmann Dietrich: n1 p2, 10, 18, n2 p2, 5, 17, n3 p2, 6-7-9, 17, 21, n4 p2, n5 p2, 10-11.

Weil Gisèle: n3 p7.

Weiss André: n5 pk6.

Weiss Colette: n5 pk6.

Weiss Hélène: n3 p11.

Westermayer Manfred: n3 p5., n4 p5, n5 p1, 11, 16.

Wettstein Henri: n2 p7.

Wilson: n5 p8.

Winterreise (Schubert): n2 p10.

Wissler Gustav: n4 pk1.

Wyss Hans: n3 pk6.

Z

Zamenhof kaj la judismo: n5 p17.

Zamenhof Lidia: n3 pk8.

Zamenhof L. L.: n2 p22, n3 pk6, n4 p6, 9, 18-19, 25, n5 p16-18.

Zeidlitz Otto: n3 pk 6.

Zeuggin Beat: n3 p12.

Ziegler Sieglinde: n3 p12.

Zoller Raymond: n1 p17.

-oOo-